Minna Saari

Kankaanpään tuleva kirjasto

Opinnäytetyö
Syksy 2015
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri
Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

SeAMK
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Minna Saari

Työn nimi: Kankaanpään tuleva kirjasto

Ohjaaja: Sari Mäkinen-Laitila

Vuosi: 2015 Sivumäärä: 69 Liitteiden lukumäärä: 2

Tulevaisuudessa Kankaanpään nykyistä kirjastoa remontoidaan ja laajennetaan tai sitten rakennetaan kokonaan uusi kirjastorakennus Kulttuurikampukselle Taidekoulun viereen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaisen kirjaston kankaanpääläiset ja Kankaanpään kirjaston työntekijät haluavat.

Kankaanpääläisten toiveita kirjaston suhteen selvitettiin kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä, lomakekyselyllä. Lomakekysely oli sekä Webropol-versiona että paperiversiona. Kyselyyn vastaajia oli 259. Kirjaston työntekijöiden toiveita selvitettiin kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä, teemahaastattelulla. Tutkimusta varten haastateltiin seitsemää kirjaston työntekijää.

Suurin osa kyselyyn vastanneista kankaanpääläisistä halusi, että tuleva kirjastorakennus olisi nykyisessä paikassa remontoituna ja laajennettuna. Kolme haastateltua työntekijää halusi, että rakennettaisiin uusi kirjasto Kulttuurikampukselle. Neljällä työntekijällä ei ollut mielipidettä kirjaston tulevasta paikasta.

Kyselyyn vastaajien ja haastateltujen työntekijöiden tilatoiveet olivat aika samanlaisia. Palvelutoiveet olivat osaksi erilaisia. Sekä kyselyyn vastaajat että työntekijät haluaisivat lehtilukusalin, joka olisi auki, vaikka kirjasto on kiinni. Kyselyyn vastaajat pitivät lisäksi tärkeinä palveluina kopiointi- ja tulostusmahdollisuutta ja kahvilaa. Haastatellut työntekijät toivoivat avointa varastoa ja kotiseutukokoelmaa sekä digitointipalveluita, joita taas kyselyyn vastaajat eivät pitäneet tärkeinä.

Suurin osa alle 26-vuotiaista kyselyyn vastaajista halusi, että nuortenosasto olisi kirjastossa omassa huoneessaan. Haastatellut työntekijät halusivat, että nuortenosasto olisi muun kirjaston yhteydessä ilman väliseiniä. Muutoin sekä kyselyyn vastaajat että työntekijät olivat aika samaa mieltä nuortenosastosta.

Avainsanat: kirjastorakennukset, osallistaminen, palvelumuotoilu, tilasuunnittelu

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author/s: Minna Saari

Title of thesis: The future library of Kankaanpää

Supervisor(s): Sari Mäkinen-Laitila

Year: 2015 Number of pages: 69 Number of appendices: 2

In the future, the present library of Kankaanpää will be renovated and extended or, alternatively, a totally new library will be built on the Culture Campus, next to the Art School. The purpose of this thesis was to find out what kind of library the residents of Kankaanpää and the staff of the library of Kankaanpää want.

The wishes of the residents of Kankaanpää were studied by a quantitative method with a questionnaire, through a Webropol survey and a questionnaire survey. There were 259 respondents. The wishes of the library staff were studied by a qualitative method with interviews. Seven members of the staff were interviewed.

Most of the residents of Kankaanpää who answered to the questionnaires wanted the future library building to be in it current place. The library would be renovated and extended. Three members of the library staff interviewed wanted the new library building to be built on the Culture Campus. Four members of the staff had no opinion about the future place of the library.

The space-related wishes of the residents of Kankaanpää and the library staff were quite similar. The service-related wishes were partly different. Both groups of interviewees would like to have a reading room which would be open even when the library is closed. The respondents of the survey considered copying and printing services and a cafeteria important. The library staff wished for open stacks and local collection as well as digitizing services which the respondents of the survey did not consider to be important.

Most of the respondents under 26 years of age wanted the junior department to be in its own room. The library staff wanted the junior department to be in contact with the other departments in the library, without separating walls. Otherwise, both groups had similar opinions about the junior department.

Keywords: libraries, involvement, service design, space planning

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä ……2
Thesis abstract. ……3
SISÄLTÖ ……4
Kuvioluettelo……5
Käytetyt termit ja lyhenteet ……7
1 JOHDANTO……8
2 KANKAANPÄÄ JA SEN KIRJASTO……10
2.1 Kankaanpään kaupunki……10
2.2 Kankaanpään kirjasto……10
3 KIRJASTON TILASUUNNITTELU……13
3.1 Laatusuositukset ……15
3.2 Esteettömyys……16
3.3 Omatoimisuus……17
4 PALVELUMUOTOILU……18
5 ASIAKKAAT KIRJASTON KEHITTÄJINÄ……19
6 SUOMALAISIA UUSIA KIRJASTOJA JA NIIDEN TILOJA ……21
7 TUTKIMUS……24
7.1 Tutkimusongelmat ja tutkimusmenetelmät ……24
7.2 Kysely ja sen toteutus……25
7.3 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot ……25
7.4 Teemahaastattelut ja niiden toteutus……29
8 TULOKSET……31
8.1 Kysely……31
8.2 Teemahaastattelut ……50
9 TULOSTEN YHTEENVETOA……57
10 POHDINTAA……64
LÄHTEET……66
LIITTEET……70

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo

Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma 26

Kuvio 2. Vastaajien ikä 26

Kuvio 3.Kankaanpään väestörakenne.....27

Kuvio 4. Vastaajien elämäntilanne.....27

Kuvio 5. Asuinpaikan etäisyys kirjastosta.....28

Kuvio 6. Vastaajien kirjastossa käyminen prosentteina.....28

Kuvio 7. Tulevan kirjaston paikka.....31

Kuvio 8. Kirjaston nykyisen paikan kannatus 32

Kuvio 9. Kirjaston uuden paikan kannatus 32

Kuvio 10. Vastaajien mielipiteet aukioloajoista 33

Kuvio 11. Omatoimikirjaston kannatus 33

Kuvio 12. Omatoimikirjaston kannattajat 34

Kuvio 13. Omatoimikirjaston vastustajat 34

Kuvio 14. Omatoimikirjaston kannattamisen syyt..... 35

Kuvio 15. Omatoimikirjaston vastustamisen syyt..... 36

Kuvio 16. Ikärajat omatoimikirjastoon 36

Kuvio 17. Ikärajojen kannattajien syyt 37

Kuvio 18. Ikärajojen vastustamisen syyt.... 37

Kuvio 19. Lainausautomaatin käyttämättömyyden syyt..... 38

Kuvio 20. Palautusautomaatin kannatus 39

Kuvio 21. Palautusautomaatin kannattajat ……..39

Kuvio 22. Palautusautomaatin vastustajat ……...40

Kuvio 23. Palautusautomaatin kannatuksen syyt…….. ……40

Kuvio 24. Palautusautomaatin käyttämättömyyden syyt…... ……41

Kuvio 25. Palautusluukun käyttö ……..…41

Kuvio 26. Vastaajien opastetoiveet ……...42

Kuvio 27. Vastaajien toivoma värimaailma ……48

Kuvio 28. Vastaajien toivomat materiaalit ……48

Taulukko 1. Tilastotietoa Kankaanpään kirjastosta vuonna 2014.....11

Taulukko 2. Kyselyn vastaajien tilatoivomuksia ……43

Taulukko 3. Kyselyyn vastaajien mielestä kirjaston kolme tärkeintä tilaa……44

Taulukko 4. Eri palveluiden kannatus ……...45

Taulukko 5. Kyselyyn vastanneiden mielestä kirjaston kolme tärkeintä palvelua..46

Taulukko 6. Vastaajien toiveita kirjaston nuorten tiloista ……..…47

Käytetyt termit ja lyhenteet

Kirjastoetiketti Tapa ilmaista asiakkaille, millaisia eri mahdollisuuksia kirjaston palvelut ja tilat tarjoavat asiakkailleen (Lantto 2012, 64).

Kontaktipisteet Palvelutuokio sisältää monia kontaktipisteitä, joiden kautta asiakas näkee, aistii ja kokee palvelun ja sen brändin. Kontaktipisteet havaitaan kaikilla viidellä aistilla. (Koivisto 2011, 51.)

Palveluele Yhdenmukainen toimintatapa palvelutilanteissa (Lantto 2012, 64).

Palvelupolku Palvelupolku muodostuu palvelutuokioista. Se muodostaa asiakkaalle arvoa tuottavan asiakaskokemuksen ja palvelun kokonaisuuden. (Koivisto 2011, 49.)

Palvelutuokio Jokainen palvelu sisältää päävaiheita tai keskeisiä kohtaamisia, joissa tapahtuu palvelun tuotanto sekä asiakkaan ja palveluntarjoajan vuorovaikutus esim. kirjastonhoitaja lainaa kirjat asiakkaalle (Koivisto 2011, 49).

1 JOHDANTO

Olin harjoittelussa Kankaanpään kaupunginkirjastossa noin kaksi kuukautta vuoden 2014 lopussa ja vuoden 2015 alussa. Harjoittelun aikana pohdin opinnäytetyöni aihetta kirjaston henkilökunnan kanssa. Tulevaisuudessa on tarkoitus laajentaa ja remontoida nykyistä Kankaanpään kirjastoa tai rakentaa kokonaan uusi kirjastorakennus ns. Kulttuurikampukselle Taidekoulun viereen. Aikuistenosaston johtaja ehdotti, että keräisin kankaanpääläisten ja kirjaston henkilökunnan mielipiteitä tulevasta kirjastorakennuksesta. Päätin valita sen opinnäytetyöni aiheeksi, koska sillä oli suora yhteys arkipäivän elämään ja pystyisin omalta osaltani auttamaan uuden kirjastorakennuksen tilasuunnittelussa.

Tutkimusongelmia oli kaksi: millaisen kirjaston kankaanpääläiset haluavat ja millaisen kirjaston henkilökunta haluaa tulevaisuudessa? Selvitin tutkimusongelmia sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti. Tutkin kirjaston henkilökunnan toiveita tulevan kirjastorakennuksen suhteen kvalitatiivisesti teemahaastatteluja käyttämällä. Otin selvää kankaanpääläisten toiveista tulevan kirjastorakennuksen suhteen kvantitatiivisesti tekemällä kyselyn. Kysely toteutettiin sekä paperikyselynä että Webropol-kyselynä. Kankaanpään kirjaston työntekijöitä oli mukana tekemässä kyselylomaketta, sillä työni aihe tuli heiltä. Tein aluksi peruskyselylomakkeen, jota työstimme yhdessä henkilökunnan kanssa. Sen jälkeen lähettelimme kyselylomakkeen eri versioita toisillemme sähköpostitse ja teimme tarvittavia muutoksia, kunnes olimme tyytyväisiä lopputulokseen. Moni ihminen vaikutti siis lopullisen kyselylomakkeen valmistumiseen.

Kirjastojen tilasuunnittelusta on tehty aikaisemminkin tutkimuksia, mutta ne ovat lähinnä ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Heidi Ståhl (2014) on tehnyt opinnäytetyön Laitilan kaupunginkirjaston tilamuutoshankkeesta, Maria Alanen (2012) on tutkinut viihtyisyyden ja elämyksellisyyden tekijöitä kirjastotilassa, Heli Perälä (2011) selvitti näkökulmia tulevaisuuden kirjastosuunnitteluun ja Maria Tuikka (2009) arvioi työssään kirjastojen tilasuunnittelua ja palvelumuotoilua.

Kirjaston tilasuunnittelusta ei ole olemassa hyviä, uusia lähteitä. Löysin 80- ja 90-luvuilta kaksi kirjastojen tilasuunnittelua käsittelevä teosta, mutta päätin jättää ne

tästä työstä pois, koska mielestäni kirjastojen tilasuunnittelu on muuttunut paljon niistä ajoista.

Tässä opinnäytetyössä on luvussa 3 Kirjaston tilasuunnittelu mukana Andrew McDonaldin (2006) ajatuksia siitä, millainen on hyvä kirjastotila. Luvussa 5 tarkastellaan, miten eri kirjastojen suunnitteluvaiheessa asiakkaat on osallistettu mukaan kirjaston kehittämiseen, esim. Keskustakirjasto. Alaluvussa 3.1 on tietoa siitä, millaiset ovat Yleisten kirjastojen laatusuositukset (2011), jotka koskevat kirjaston tiloja. Luvussa 4 on mm. Mikko Koiviston (2007) ajatuksia palvelumuotoilusta.

Kirjaston asiakkaiden tarpeet ovat muuttuneet ja siksi kirjaston tilojenkin tulisi muuttua. Tulevaisuudessa kirjastot ovat asiakkaille sosiaalisen kohtaamisen paikkoja. Ne ovat olohuonemaisia, muunneltavia tiloja, joissa tavataan tuttuja, selaillaan aineistoa, hoidetaan henkilökohtaisia asioita tietokoneilla ja työskennellään yksin tai ryhmissä. Kirjastoon mennään katsomaan näyttelyitä ja vierailevia luennoitsijoita sekä osallistumaan tapahtumapäiviin. On myös huolehdittava, että kirjastosta löytyy rauhaa ja hiljaisuutta sitä tarvitseville. Tärkeintä ei ole enää kokoelmakeskeisyys vaan asiakaskeskeisyys.

Julkisten rakennusten, kuten kirjastojen, elinkaari esim. lämmityksen, ilmastoinnin ja valaistuksen osalta on 15 vuotta. Opetusministeriön asiantuntijoiden mukaan kirjastoa pitää remontoida tai laajentaa 25–30 vuoden käytön jälkeen. (Aaltonen 2012, 163.) Kankaanpään nykyistä kirjastorakennusta kannattaa siksi vähintään remontoida perusteellisesti ja laajentaa, sillä se on valmistunut vuonna 1977. Kirjastoon on tehty katto-, ikkuna- ja lattiaremontit, mutta kirjaston pinta-ala on hieman pienentynyt 70-luvulta lähtien. Tilat ovat käyneet ahtaiksi nykykäyttöä ajatellen ja esim. pyörätuolilla on hankala liikkua hyllyrivien välissä eikä hyllytiloja voida enää laajentaa. Ilmastointi ei toimi kunnolla. (Lähteenmäki 2015, 3–6.)

Kankaanpään kirjaston nykyiset tilat ovat 817 m² (Lähteenmäki 2015, 3). Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan (2010, 52) kirjastossa pitäisi olla tilaa 100 hyötyneliötä / 1 000 asukasta. Kankaanpäässä oli n. 12 000 asukasta vuoden 2013 lopussa (Tilastokeskus 2013), joten tulevan kirjaston pinta-alan pitäisi olla noin 1 200 m².

2 KANKAANPÄÄ JA SEN KIRJASTO

2.1 Kankaanpään kaupunki

Kankaanpää on Pohjois-Satakunnassa sijaitseva kaupunki, jonka naapurikuntia ovat Honkajoki, Ikaalinen, Jämijärvi, Karvia, Parkano, Pomarkku, Pori, Sastamala ja Siikainen. Kankaanpään maapinta-ala on 689 km² ja väestötiheys on 17,14 asukasta/km^2. Kankaanpään asukasluku on 11 972 as. Vuonna 2013 oli 0–14-vuotiaiden osuus väestöstä 15,3 %, 15–64-vuotiaiden osuus 62,8 % ja yli 65-vuotiaiden osuus 21,9 %. Vuonna 2012 alkutuotannon työpaikkoja oli 4,7 %, jalostuksen työpaikkoja 25 % ja palvelujen työpaikkoja 68,8 % eli palvelualat työllistävät kankaanpääläisiä eniten. (Tilastokeskus 2013.)

Kankaanpäässä on kahdeksan peruskoulua, yksi lukio ja neljä jatko-opiskelupaikkaa: Satakunnan ammattiopisto, Satakunnan aikuiskoulutuskeskus, Satakunnan ammattikorkeakoulu ja Kankaanpään opisto. Kankaanpää tunnetaan mm. Niinisalon varuskunnasta, pesäpallosta, kuntoutuskeskuksesta ja Kankaanpään opistosta. Varuskunta on Kankaanpään suurin työllistäjä. Tiiliarkkitehtuuri hallitsee Kankaanpään kaupunkikuvaa ja kaupunki onkin ollut aiemmin tiiliteollisuuden keskus. Kankaanpää tunnetaan taidekaupunkina ja siellä sijaitseekin Satakunnan ammattikorkeakouluun kuuluva taidekoulu. (Kankaanpää, 3–14.)

2.2 Kankaanpään kirjasto

Kirjastotoiminta sai alkunsa Kankaanpäässä, kun J. E. Loven perusti Kankaanpäähän lainakirjaston vuonna 1861. Kunnan kirjastolaitos perustettiin vuonna 1912. Kankaanpään kirjasto on toimintansa aikana ollut sijoitettuna eri puolille kaupunkia. Kirjasto aloitti toimintansa nykyisissä vajaan 900 neliön tiloissa Kangasmoisionkadulla vuonna 1977. Uusina tiloina olivat lehtienlukusali, tutkijanhuoneet ja kerhohuone. (Lähteenmäki 2001, 29–30.)

Kankaanpään kirjaston Tilatarveselvitys 2008/Päivitys 2015:n mukaan kirjastossa on remontoitu katto harjakatoksi vuonna 1990, ikkunaelementit vaihdettiin vuonna 1998 ja lattiamateriaali vaihdettiin ja musiikkihuone purettiin 1990-luvulla. Ilmas-

tointi ei toimi kunnolla. Kirjaston tilat ovat ahtaat eivätkä vastaa nykyisiä tarpeita. Pyörätuolilla ei pääse kaikkiin tiloihin ja hyllytilojen laajentaminen ei ole enää mahdollista. Käsikirjasto- ja lukunurkkauksia ei ole ja lehtisali on käyttöön nähden pieni. Asiakkailla ei ole rauhallisia aineiston selailupaikkoja eikä työskentelymahdollisuuksia. Internet-päätteet aiheuttavat ongelmia ja niitä on liian vähän. Henkilöstön työtilat ovat ahtaat mikä vähentää työrauhaa. Kalusteet, varusteet ja laitteet kaipaavat uusimista. (Lähteenmäki 2015, 3–6.)

Vuosi 2014 näytti Kankaanpään kirjastossa lukuina taulukon 1 mukaan tällaiselta:

Taulukko 1. Tilastotietoa Kankaanpään kirjastosta vuonna 2014 (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2014).

Tunnusluku	**Kankaanpää**	**Koko maa**
Kokoelmat/Asukasluku	7,58	6,90
Hankinnat/(As.luku/1000)	297,11	337,89
Hankinnat/Kokoelmat	3,92 %	4,90 %
Poistot/Kokoelmat	5,76 %	6,92 %
Kokonaislainaus/As.luku	14,53	16,76
Lainaajia/As.luku	30,15 %	37,45 %

Kankaanpään kirjastossa monet tunnusluvut ovat jonkin verran koko maan lukujen alapuolella, kuten taulukosta 1 voi nähdä. Ainoastaan kokoelmat/asukasluku on suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Sitä selittää varmaan sekin seikka, että Kankaanpään kirjaston poistoprosentti on alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Remontoitu ja laajennettu tai kokonaan uusi kirjastorakennus varmasti vaikuttaa kirjastotoimintaan elävöittävästi.

Vuonna 2014 kokoelma oli 90 755 kappaletta ja hankinnat 3 557 kappaletta. Monet kankaanpääläiset asioivat kirjastossa verkon kautta, sillä fyysisiä käyntejä oli 58 386 ja verkkokäyntejä 33 765 (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2014).

Vuonna 2015 kirjaston tilat ovat 817 neliötä (Lähteenmäki 2015, 3). Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan (2010, 52) kirjastossa pitäisi olla tilaa 100 hyötyneliötä / 1 000 asukasta. Kankaanpäässä oli n. 12 000 asukasta vuoden 2013 lopussa (Tilastokeskus 2013), joten laatusuositusten perusteella tulevan kirjaston pinta-alan pitäisi olla noin 1 200 m².

Kankaanpään kirjastossa on töissä kahdeksan työntekijää: kirjastotoimenjohtaja Aini Lähteenmäki, kolme osastojohtajaa ja neljä kirjastovirkailijaa. Kankaanpään kirjasto on auki ma–pe klo 11–19 ja lauantaisin 10–14. Kankaanpään kirjastossa on innokasta nukketeatteritoimintaa. (Kankaanpään kirjasto 2015.)

Kankaanpään kirjasto on mukana Satakirjastot-yhteisjärjestelmässä. Satakirjastot-kimppaan kuuluvat kaikki 21 Satakunnan kunnan- ja kaupunginkirjastoa. Se tarkoittaa sitä, että kaikilla satakuntalaisilla kirjastoilla on yhteinen asiakas- ja kokoelmatietokanta. Lainattua aineistoa voi palauttaa mihin tahansa Satakunnan kirjastoon, josta se Porin maakuntakirjaston kautta palautuu kotikirjastoon. Satakirjastoissa on samat laina-ajat, varaus- ja myöhästymismaksut. Muista Satakirjastoista voi varata aineistoa, joka kuljetetaan omaan lähikirjastoon. (Satakirjastot 2015.)

Satakirjastosta toiseen tapahtuvia seutulainauksia tehtiin vuonna 2013 yli 120 000 kappaletta. Seutulainauksia kirjastosta toiseen on yhdessä päivässä jo yli 300. Erityisesti pikkukirjastot, kuten Kankaanpään kirjasto, ovat hyötyneet yhteisjärjestelmästä. Kankaanpään kirjastoon tuodaan seutulainauksia 12 000 ja kirjoja viedään muualle vajaat 5 000. Kirjastotoimenjohtaja Aini Lähteenmäen mielestä Satakirjastot-kimppa on äärettömän toimiva systeemi. (Yle-uutiset 2014.)

3 KIRJASTON TILASUUNNITTELU

Kirjaston kehittämisohjelma 2006–2010:n (Kekki 2006, 18–21) tavoitteena oli selkiyttää sitä, millainen yleinen kirjasto on tulevaisuudessa. Sen mukaan tulevaisuuden kirjasto on asiakkaille kohtaamispaikka, olohuone, jossa keskustellaan tuttujen kanssa ja luetaan päivän lehtiä. Siellä myös etsitään tietoa, asioidaan sähköisesti ja opiskellaan. Kirjastossa järjestetään näyttelyitä, vierailuja ja teemapäiviä.

Kirjasto tarjoaa myös palvelu- ja kokoontumistiloja sekä erilaisia opiskelu- ja työskentely-ympäristöjä, koneita ja yhteyksiä. Kirjastolla on hyvät mahdollisuudet tarjota asiakkaiden tarvitsemia internet-työpisteitä, joko omalla koneella tai kirjaston koneilla. Uusissa kirjastotiloissa huomioidaan esim. langattomat alueet, tilat kommunikointiin sekä työskentely- ja projektitilat. Kirjastojen tehtävänä on olla kohtaamispaikka, jossa kaikenikäiset asiakkaat voivat mielekkäästi viettää vapaaaikaa ja opiskella omaehtoisesti. Kirjaston täytyisi osata hyödyntää se, että se alkaa olla ainoita rauhan ja hiljaisuuden tiloja. (Kekki 2006, 29–31.)

Yleisten kirjastojen neuvoston strategian 2011–2016 (2011, 15) mukaan päämääränä on, että kirjastojen fyysiset ja virtuaaliset tilat ovat muunneltavia, esteettömiä ja virikkeellisiä. Sen lisäksi kirjastojen tulisi olla täynnä elämyksiä ja tapahtumia. Kirjastotilojen ja kirjaston verkkopalveluiden tulisi olla ihmisten kohtaamispaikkoja. Kirjastossa pitäisi olla tiloja myös hiljaisuudelle, ryhmätöille ja työnteolle.

McDonaldin mielestä (2006, 36–37) uuden kirjastotilan pitäisi olla toimiva, muunneltava, esteetön, monipuolinen, vuorovaikutteinen, esteettinen, ekologinen, turvallinen, tehokas ja tietotekniikan käyttöön soveltuva.

Toimiva tila toimii hyvin käyttötarkoituksessaan, näyttää hyvältä ja kestää hyvin käyttöä. Muunneltavaa tilaa voidaan hyvin muuttaa eri käyttötarkoitusten mukaan. Tämä on tärkeää kirjaston tulevaisuuttakin ajatellen. Emmehän voi vielä tietää millaisia kirjastotiloja tulevaisuudessa tarvitaan, esim. 10 vuoden kuluttua. Esteettömyys tarkoittaa sosiaalista, houkuttelevaa tilaa, jota on helppo käyttää ja joka edistää itsenäistä toimintaa kirjastossa. Monipuolisessa tilassa on erilaisia oppimis- ja

tutkimistiloja asiakkaiden eri tarpeisiin. Joku tarvitsee hiljaista tilaa, jotkut tarvitsevat tilaa ryhmätyötä varten. Asiakkaiden tarpeet ovat erilaisia. (McDonald 2006, 37–45.)

Vuorovaikutteinen, interaktiivinen tila edistää kontaktia käyttäjien ja palveluiden välillä. Esteettinen, miellyttävä tila motivoi ja inspiroi ihmisiä esim. idearikas arkkitehtuuri, mielenkiintoiset ominaisuudet ja vaihtelevat tilat. Ekologisessa tilassa on tarkoituksenmukaiset olosuhteet lukijoille, kirjoille ja tietokoneille. Avaintekijöitä ovat käytetyt materiaalit, energian ja veden kulutus, valaistus, katon suunnittelu, lämmitys ja ilmastointi. Kirjaston pitäisi olla turvallinen tila ihmisille, kokoelmille, välineistölle ja tiedolle. Tehokas tila on taloudellinen tilan, miehityksen ja juoksevien menojen suhteen. Uuden tilan täytyy mahdollistaa se, että kirjasto ja sen käyttäjät voivat hyötyä tietotekniikan nopeasta kehityksestä. (McDonald 2006, 37–45.)

Erilaisten tapahtumien järjestäminen on vaikeaa pienissä kirjastoissa, joissa ainoa avoimempi tila voi olla lehtilukusali. Kirjastoon voidaan saada avointa tilaa joustavammilla, muunnettavilla tilaratkaisuilla esim. siirrettävillä hyllyillä. Tilojen joustavuus on tärkeää myös silloin, kun kirjastossa on vuokrattavia kokous- ja näyttelytiloja. Olisi kirjaston asiakkaiden kannalta hyvä, jos näitä tiloja voitaisiin kalustusta muuttamalla käyttää vaikka työskentely- ja tapahtumatiloina. Osassa kirjastoja näyttelytilat ovat osa muita tiloja esim. näyttelytilat kirjaston seinillä tai näyttelyille on varattu kokonaan oma tila. Kirjaston erilaisten oheistilojen monipuolinen käyttö on sitä helpompaa, mitä saumattomammin ne ovat osa kirjaston muita tiloja. (Launonen 2015, 55–56.)

Erityisesti 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa rakennettujen kirjastojen tiloissa on puutteita. Näihin kirjastotiloihin ei ole tehty korjauksia kirjaston toimintojen ja tarpeiden muuttuessa. Remontit ovat olleet pääosin pinnallisia eikä niihin ole sisältynyt isoja toiminnallisia muutoksia. Siksi kirjastojen tilat vastaavat huonosti nykyajan toiminnan vaatimuksiin. (Launonen 2015, 54.) Sama koskee varmasti myös monia 1970-luvulla rakennettuja kirjastotiloja.

Julkisten rakennusten, siihen lukeutuvat myös kirjastot, elinkaari rakennustekniikan, esim. ilmastoinnin, lämmityksen, valaistuksen, osalta on 15 vuotta. Kalustuksen, tietokoneiden yms. elinkaari on vain viisi vuotta. Kirjastoissa on helposti

edessä tilanne, että kalusteet ja tilat eivät ole nykypäivän tasalla. Tämä tarkoittaa erityisesti tietotekniikkaa. Opetusministeriön asiantuntijoiden keräämän tiedon perusteella kirjasto tarvitsee remonttia tai laajennusta 25–30 vuoden käytön jälkeen. (Aaltonen 2012, 163.)

Kun remontoidaan vanhaa kirjastorakennusta tai rakennetaan uutta kirjastoa, voidaan ekologisuus ottaa huomioon mm. valaistuksen suunnittelussa ja asentamalla valaisimia tai hanoja, jotka toimivat liiketunnistuksen avulla (Ekologisen kestävyyden opas kirjastoille 2012, 8).

3.1. Laatusuositukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemässä Yleisten kirjastojen laatusuosituksessa (2010, 54–55) suositellaan, että kirjasto sijaitsisi lähellä muita palveluja. Kirjaston pitää löytyä helposti ja sinne tulee olla viitoitus. Sisäänkäynnin pitää erottua hyvin ja olla esteetön. Kirjaston tilojen ja erilaisten toimintojen tulee erottua hyvin, sisä- ja ulko-opastuksen pitää olla selkeää. Kirjastossa noudatetaan Esteetön kirjasto-raportin suosituksia, ja esteettömyys sekä erilaisten asiakkaiden tarpeet otetaan huomioon. Esteettömyyttä kehitetään yhdessä vammaisjärjestöjen ja asiakasryhmien kanssa.

Asiakasnäkökulman pitää olla tilasuunnittelussa keskeinen. Tiloja pitää käyttää tehokkaasti ja niiden yhteiskäytön tulee olla mahdollista. Tiloja voidaan käyttää erilaisten tapahtumien järjestämiseen. Asiakkaiden itsepalvelukäyttö tulee olla mahdollista osassa kirjaston tiloja. Kirjastolla tulee olla laajat ja oikea-aikaiset aukioloajat ja osan tiloista tulee olla avoinna muita tiloja enemmän. Tämä edistää kirjaston tilojen tehokasta käyttöä. (Yleisten kirjastojen laatusuositus 2010, 54.)

Lainattavat koneet, langattomat verkot, tulostusmahdollisuudet ja ergonomiset työpisteet ovat asiakkaiden käytettävissä kirjaston tiloissa. Tilaa voidaan muunnella käyttötarkoituksien mukaan. Kirjastossa on erilaisia äänivyöhykkeitä ja myös hiljaista tilaa. Tämä varmistetaan akustisten ratkaisujen ja suunnittelun avulla. Valaistusta voidaan muunnella vaihtuvien tilanteiden mukaan. Kalusto on sellainen,

että asiakkaat viihtyvät ja voivat opiskella ja tehdä työtä. Tarvittaessa kaluston uusimisesta huolehditaan. (Yleisten kirjastojen laatusuositus 2010, 54.)

Henkilökunnan työtilat ovat kooltaan riittävät, varustus ja kalustus ovat työhyvinvoinnin mukaisia. Työntekijöille kirjasto on työpaikkana viihtyisä ja nykyaikainen. Uusissa kirjastorakennuksissa on esillä taidetta. Kirjastotilassa voi olla esillä esim. museoiden kokoelmia ja näyttelyitä. Kirjastossa tulee olla tilaa noin 100 hyötyneliötä / 1 000 asukasta. Kuitenkin pienissä kunnissa tilaa täytyy olla yleensä enemmän, jotta voidaan taata monipuolinen palvelutarjonta. (Yleisten kirjastojen laatusuositus 2010, 55.)

3.2 Esteettömyys

Esteettömästä ympäristöstä on poistettu fyysiset esteet, ja sen suunnittelussa ja rakentamisessa on otettu huomioon ihmisten erilaiset tarpeet ja kyvyt liikkumisessa ja muussa toiminnassa. Esteettömän rakennuksen suunnittelussa on otettu huomioon esim. liikkumisesteisten, aistirajoitteisten, tasapainohäiriöisten ja muistisairaiden tarpeet. Esteettömyyttä edistää se, että yksittäiset esteet puretaan, toiminnot ja tilat ovat helppoja käyttää ja loogisia. (Turvallinen kaupunki 2014.)

Kun remontoidaan vanhaa rakennusta tai rakennetaan kokonaan uutta rakennusta, tulevan rakennuksen esteettömyys täytyy ottaa huomioon jo suunnittelutyön alkaessa. Esteettömän rakennuksen suunnittelu on helpompaa ja halvempaa kuin valmiin rakennuksen muuttaminen. (Nielsen & Irvall 2005, 3.)

Kirjastossa esteettömyys pitää sisällään fyysisen esteettömyyden, aineistomuodot sekä palvelun ja viestinnän. Fyysisen esteettömyyden tulisi alkaa jo kirjaston ulkopuolella, jatkua siitä sisäänkäynnin sekä aineistojen ja palveluiden saavutettavuuteen. Aineistomuotojen esteettömyys pitää sisällään erityisaineistojen ja tietokoneiden saavutettavuuden. Palvelujen ja viestinnän esteettömyyteen kuuluvat henkilöstökoulutukset, erityisryhmille tiedottaminen, yhteistyö erityisryhmien ja vammaisjärjestöjen kanssa sekä erityispalvelut erityisryhmille. (Nielsen & Irvall 2005, 3–6.)

3.3 Omatoimisuus

Omatoimikirjastoa kutsutaan monella nimellä esim. itsepalvelutoimikirjasto, miehittämätön kirjasto tai kirjastoautomaatti. Omatoimikirjasto on hyvin automatisoitu kirjaston toimipiste, joka toimii joko kokonaan tai osittain ilman kirjaston henkilökuntaa myös varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella. Omatoimikirjastoihin on asennettu asiakkaiden itsepalvelun mahdollistava tietojärjestelmä. Omatoimikirjaston tiloja valvotaan teknisesti esim. kameroin. Tavallisesti omatoimikirjastossa voi palauttaa, lainata, lukea lehtiä, käyttää tietokoneita, työskennellä ja vaikkapa pitää kokouksia. Kirjastossa on käytössä langaton verkko. (HelMet 2015.)

Vuonna 2014 Kirjastolehti kartoitti omatoimikirjastojen tilannetta Suomessa. Vastausten perusteella 51 kirjastossa on tai sinne suunnitellaan omatoimikirjaston perustamista. 87 kirjastoa eivät suunnittele omatoimikirjastoa. Suurin osa jo olemassa olevista tai suunnitelluista omatoimikirjastoista on perustettu aukioloajan lisäämiseksi (45 kirjastoa eli 88,2 %). Kahdeksassa kirjastossa toimii omatoimikirjasto vaihtoehtona lakkauttamiselle ja kuusi omatoimikirjastoa toimii kylmäasemakirjastoina. (Elenius 2014, 23.)

Suomalaisia omatoimikirjastoja on esim. Mietoisten itsepalvelukirjasto Mynämäellä, Hauhon kirjasto Hämeenlinnassa ja Vantaalla Pointin ja Pähkinärinteen omatoimikirjastot. Käyttäjäkokemukset niissä ovat olleet suurimmaksi osaksi myönteisiä. Asiakkaat ovat olleet iloisia laajentuneista aukioloajoista, ja omatoimikirjastot ovatkin lisänneet kirjaston ja kokoelmien käyttöä. Aivan ongelmatonta omatoimikirjaston ylläpito ei ole. Esim. Hauhon omatoimikirjastossa kulunvalvonnan ja kirjastojärjestelmien yhteistoiminnassa on ollut haasteita ja siksi molemmista joudutaan pitämään omaa rekisteriä mikä on työlästä. (Elenius 2014, 21–22.)

Loppuvuodesta 2015 Pielaveden kirjastossa kokeillaan omatoimikirjastoa. Henkilökunta tulee kirjastoon kymmeneltä, mutta kirjasto aukeaa asiakkaille aamukuudelta tai - seitsemältä. Illalla kirjasto on auki yhdeksään tai kymmeneen, vaikka kirjaston henkilökuntaa ei ole enää paikalla. Mahdollisesti kirjasto on auki myös lauantai-iltana ja sunnuntaina. Kirjaston sähköisellä ovella on kirjastokortin lukija, johon naputellaan henkilökohtainen koodi ennen sisäänpääsyä. Tiloissa on tallentava kameravalvonta. (Hiltunen 2015.)

Keitele aikoo ottaa ensi vuoden talousarvioonsa omatoimikirjastopalvelun. Kuopion pääkirjastossa aloitettiin kolmen kuukauden itsepalvelutuntikokeilu. Asiakkaat, esim. opiskelijat, ovat olleet kokeiluun tyytyväisiä. (Hiltunen 2015.)

4 PALVELUMUOTOILU

Mikko Koivisto (2007, 65) määrittelee opinnäytetyössään, että ”palvelumuotoilu on elämyksellisten, haluttavien ja käytettävien palvelujen kehittämistä ja johtamista, jossa suunnitellaan palvelujen aineellisista ja aineettomista tekijöistä johdonmukainen yli kanavarajojen kulkeva kokonaisuus.” Palvelumuotoilusta puhutaan yleensä yritysten yhteydessä, mutta sitä voidaan soveltaa myös julkiseen sektoriin, esim. kirjastoon, jossa asiakaspalvelija ja asiakas kohtaavat.

Palvelumuotoilussa suunnittelun keskipisteenä ovat palvelujen käyttäjät ja siksi tärkeitä ovat asiakkaiden kokemukset palvelusta ja sen käyttämisestä. Palvelumuotoilussa käytettäviä käsitteitä ovat palvelutuokio, palvelupolku ja kontaktipisteet, jotka sopivat termeinä myös kirjastoon. (Koivisto 2011, 49–51.)

Palvelumuotoilun prosessin ensimmäinen vaihe on asiakasymmärrys eli asiakkaiden unelmien, toiveiden ja tarpeiden ymmärtäminen. Käyttäjätiedon hankinnan ja asiakkaan ymmärtämisen avulla löydetään uusia keinoja palvella asiakasta. (Hämäläinen ym. 2011, 61.)

Kirjastossa palvelumuotoilu on vuorovaikutteista ja käyttäjälähtöistä palvelukulttuuria, jossa ovat mukana myös asiakaspalvelujen yhdenmukaistaminen ja uudistaminen sekä asiakasviestinnän ja visuaalisen ilmeen kehittäminen. Kirjastoetiketillä ja palvelueleillä sujuvoitetaan kirjaston käyttöä. (Lantto 2012, 64.)

Tässä opinnäytetyössä kankaapääläisten mielipiteitä tulevasta kirjastosta kerättiin kyselyn avulla. Kysely toteutettiin sekä paperiversiona että nettikyselynä. Palvelumuotoilussa kysely on perinteinen menetelmä, jonka avulla hankitaan käyttäjätietoa. Sen avulla aineisto kerätään helposti, tutkitaan ja visualisoidaan.

Kysely antaa tavallisesti mitattavaa ja määrällistä aineistoa. (Hämäläinen ym. 2011, 63.)

5 ASIAKKAAT KIRJASTON KEHITTÄJINÄ

Yleisten kirjastojen neuvoston strategiaohjelma 2011–2016 (2010, 11) kannustaa kirjastoja osallistamaan asiakkaita mukaan kirjastopalvelujen suunnitteluun, esim. Tampereella Alvari-osallistumisjärjestelmät. Nykyisin asiakkaat ovatkin paljon mukana kirjaston kehittämistyössä, ja asiakaskeskeisyys on päivän sana. Kirjastojen tilojen suunnittelussa on usein käytetty asiakaskeskeisen kehittämisen menetelmiä. Asiakkaat voivat kuitenkin olla mukana myös tapahtumien ja ryhmätoiminnan suunnittelemisessa, esim. asiakasraadit ja sosiaalinen kirjastotyö. Asiakas kehittää kirjastoa kirjaston käytön kokemustensa, mielipiteidensä ja tunteidensa kautta. Kehittäminen ei ole kuitenkaan vain asiakkaiden asia vaan henkilökunta on asiantuntijana siinä tiiviisti mukana. Asiakas voi olla mukana kehittämisessä monella tasolla ja vahvuusasteella sekä osallistua kehittämisprosessin eri vaiheisiin: alun ideointiin, kokeiluun tai lopun arviointeihin. (Elenius 2012, 36–37.)

Oppiva Kirjasto-verkosto käynnistettiin keväällä 2011. Verkoston tarkoituksena on, että kirjasto- ja tietopalvelualalla työskentelevät pohtivat yhdessä miten kirjaston käyttäjät voisi osallistaa kirjastojen kehittämis- ja suunnittelutyöhön. Ajatuksena on kehittää kirjaston asiakkaiden todellisia tarpeita ja haluja vastaavia palveluja ja tuotteita. Tämä tapahtuu havainnoimalla asiakkaiden toimintaa, kuuntelemalla heidän näkemyksiään ja osallistamalla heitä mukaan kirjaston toimintaan. Asiakkaiden kokemuksia ja näkemyksiä käytetään, kun ideoidaan uusia palveluja ja kehitetään vanhoja ja ylipäänsä arvioidaan palveluja. (Silmälä 2012.)

Mikkelin ammattikorkeakoulussa kirjaston asiakkaat olivat mukana kirjaston tilojen uudistamisessa, esim. opasteet uusittiin ja kalusteita siirreltiin. Asiakkaiden toiveiden perusteella muotoilun opiskelijat paransivat hiljaisen lukutilan käytettävyyttä. Myös Laurea-ammattikorkeakoulun kirjastossa kehitetään toimintaa yhdessä asiakkaiden kanssa, esim. katseenseurantamenetelmällä. Seinäjoen ammattikorkea-

koulun rekrytointitapahtumassa opiskelijat saivat olla mukana ideoimassa unelmien kirjastoa valmiiden idealappusten avulla. (Elenius 2012, 37.)

Helsingin yliopiston kirjasto teki asiakaskuuntelua jo ennen uuden Kaisa-talon valmistumista keräämällä asiakkaiden ajatuksia verkossa. Samalla asiakkailla oli mahdollisuus kommentoida henkilökunnan ideoita ja osallistua keskusteluihin. Asiakkaiden oli mahdollista vaikuttaa esim. hyllyvalintoihin tai siihen mihin aikaan henkilökunnan pitäisi olla parhaiten saatavilla. Heidän vastaustensa perusteella sitten suunniteltiin milloin henkilökunta on paikalla ja milloin taas riittää itsepalvelu. Asiakkaat saivat myös halutessaan liittyä verkossa kirjaston kehittäjäyhteisöön. Sen ideointiosa jaettiin kategorioihin, jotka koskivat kirjaston tiloja, kirjastopalveluita, koulutuksia ja tapahtumia. Asiakkaat toivoivat mm. varausten itsepalvelunoutoa, sohvia ja nojatuoleja sekä rauhallisia tiloja tai ainakin erilaisia äänivyöhykkeitä kirjaston tiloihin. (Tyrväinen 2011, 192–193.)

Keskustakirjasto antoi innokkaille kirjaston kehittäjille mahdollisuuden päättää yhdessä 100 000 € suuruisen kehittämisrahan käyttökohteista. Keskustelua rahan käyttämisestä käytiin kolmessa osallistuvan budjetoinnin työpajassa, ja keskustelu ja ideointi olivat vilkasta. Työpajoihin osallistui kaikenlaisia kirjaston tulevaisuuden kehittämisestä innostuneita kaupunkilaisia. Työpajojen tuloksena oli neljä toteutettavaa pilottia. (Keskustakirjasto 2017.)

Keskustakirjaston kaverit -projektiin valittiin 28 asiakasta Helsingin eri kaupunginosista kehittämään käyttäjän näkökulmasta Keskustakirjaston suunnittelua. Projektissa kehitettiin suunnittelukysymyksiä sekä työpajoissa että verkkotyöskentelyn avulla keskittyen neljään eri teemaan. Projekti kesti marraskuusta 2014 tammikuuhun 2015 asti. Projektin tuloksena oli erilaisia kehittämisehdotuksia, esim. turistien ja maahanmuuttajien palvelupaletti ja Ovet auki – toimi vapaaehtoisena Keskustakirjastossa – mallin konkretisointia. Projektin tavoitteena on, että saadut tulokset käytetään soveltuvin osin Keskustakirjaston ja lähikirjastojen toiminnan kehittämiseen. (Keskustakirjaston kaverit 2015.)

Tanskan Århusissa oli uuden, hienon kirjastorakennuksen Dokk1:n avajaiset kesäkuussa 2015. Vuosia kaupunkilaiset osallistuivat kirjastoprojektiin suunnittelemalla uuteen kirjastorakennukseen uudenlaisia palveluja ja tiloja. Århusissa keski-

pisteessä on käyttäjä ja hänen mielenkiinnon kohteensa ja tarpeensa. Jokaisen mielipide on tärkeä. Esimerkiksi työpajoissa lapset saivat käyttää mielikuvitustaan ja heille annettiin vapaat kädet toteuttaa ideoitaan. Lapsilla oli ideoina esim. kiivettävät kirjahyllyt, pomppulinna, pallomeri, puutarhan eläimet ja hedelmäpuukeinut. Käyttäjät antoivat arkkitehdeille vinkkejä WorldCafe2-keskusteluissa, kokeellisissa laboratorioissa ja työpajoissa siitä millainen lasten, vammaisten ja muiden käyttäjäryhmien maailma on. Kirjaston yhteistyötyökumppanit, esim. opetuslaitokset, kerhot ja järjestöt, saivat antaa palautetta, toiveita ja ideoita sisustusta varten. (Sipilä 2015, 99.)

6 SUOMALAISIA UUSIA KIRJASTOJA JA NIIDEN TILOJA

Jyväskylässä avattiin Palokan uusi aluekirjasto elokuussa 2012. Tilat ovat avarat ja valoisat. Osaa hyllyistä voi siirtää ja siksi voidaan halutessa saada lisätilaa, esim. tapahtumien järjestämistä varten. Kirjastoon on tehty erilaisille toiminnoille tiloja esim. nettitila Rento, pelihuone Huvi, kokouskäyttöön ja hiljaiseen työskentelyyn tarkoitettu Hilja. Osaa tiloista käytetään yhdessä peruskoulun kanssa ja ne pidetään koululaisille avoimina, vaikka kirjasto on kiinni. Kirjastossa on käytössä lainaus- ja palautusautomaatit. (Koivu 2012, 14.)

Seinäjoen pääkirjaston uudisrakennus Apila avattiin elokuussa 2012. Apila on toimiva ja avara tila, jonka sisätiloissa on käytetty betonirakenteita. Asiakkaille avoimia kerroksia on kaksi. Ensimmäisessä kerroksessa on aula, uutisalue, Jaaksi-kokoussali, lastenosasto Piilomaa, aikuisten kirjasali, varausten itsepalvelunouto ja hiljainen lukusali. Vaikka kirjasto on kiinni, voidaan uutisaluetta, aulaa ja kokoussali Jaaksia pitää auki. Kirjojen palautusautomaatti on myös silloin käytössä. Ensimmäisen kerroksen ja pohjakerroksen välissä on erilaisten tapahtumien järjestämistä varten Lukuportaikko, jossa voi myös oleskella ja lukea kirjoja. Pohjakerroksessa ovat musiikkiosasto, nuortenosasto, erityiset lukukolot, avovarasto, näyttelytila, pelitila, digitaalinen piano ja musiikinkuunteluhuone. (Apila 2015.)

Apilan lisäksi Seinäjoen pääkirjastoon kuuluu vanha Alvar Aallon suunnittelema entinen pääkirjasto, joka valmistui vuonna 1965. Se remontoitiin ja restauroitiin ja avattiin sen jälkeen asiakkaille 2015. Apilan pohjakerroksesta on yhdystila Aallon

suunnittelemaan kirjastorakennukseen. Sitä kautta voi siirtyä kirjastorakennuksesta toiseen. (Apila 2015.)

Kaisa-kirjasto on Helsingin yliopiston pääkirjasto, joka sijaitsee Kaisa-talossa. Kirjasto avattiin syyskuussa 2012. Kaisa-kirjastossa on Opiskelijakirjasto ja lähes kaikki keskustan tiedekuntakirjastot. Kirjaston käytössä on Kaisa-talosta yhdeksän kerrosta. Kirjaston ensimmäisessä kerroksessa on kirjakahvila. Rakennuksesta löytyy myös Tilastokeskuksen infopiste ja Amerikka-kirjasto. (Lielahti 2012.)

Kaisa-kirjaston tilojen suunnittelussa on pyritty huomioimaan mm. monikäyttöisyys, toimivuus, muuntuvuus, selkeys, loogisuus, kiinnostavuus, edustavuus ja innovatiivisuus. Joittenkin tutkimusalueiden toivotaan edistävän rauhallisuutta ja luovuutta. Kirjaston halutaan olevan työntekijöille ja asiakkaille viihtyisä kohtaamispaikka ja työympäristö. Kaisa-kirjaston toivotaan olevan esteetön toimintaympäristö, joka houkuttelee asiakkaat viihtymään. (Lantto 2012, 20.)

Kaisa-kirjastolle on tyypillistä runsas luonnonvalo: kirjaston kerroksia puhkovat soikionmuotoiset aukot ja julkisivuilla on valtavia kaari-ikkunoita ja satoja pikkuikkunoita. Kirjaston seinät ovat valkoiset, mutta sinne tänne on laitettu lämminsävyistä tammiviilua. Kalusteet tuovat väriä muuten vaaleaan sisustukseen. Sisääntulokerroksessa on graafinen seinämaalaus. Kaisa-kirjasto on osaksi olohuonemainen: opiskelijat voivat halutessaan työskennellä myös sohvilla ja nojatuoleissa. Kirjastossa on perinteinen lukusali, mutta sen lisäksi myös muutaman hengen lukuhuoneita. Kirjasto on jaettu äänivyöhykkeisiin käyttötarkoituksen mukaan: sieltä löytyy sekä hiljaisia että äänekkäitä työtiloja. Opaskyltit kertovat missä juttelu on sallittua ja missä ei. Ylimmässä kerroksessa on rauhallista työtilaa. Ylhäällä on upea kattoterassi, jonne voi myös istahtaa työskentelemään. (Lielahti 2012.)

Toholammin kirjaston mittava peruskorjaus valmistui toukokuussa 2012. Uudet tilat ovat valoisat ja tilavat. Kirjastoa ei laajennettu ulospäin: hyllytilaa on vähennetty, ja siksi kokoelmaa on jouduttu pienentämään. Nuorille on nyt omat tilat ja alakerran monitoimitilassa voi järjestää erilaisia tapahtumia esim. elokuvailtoja. Ilmanvaihto on remontin myötä saatu toimimaan paremmin. Hyvät opasteet ja merkinnät hyllynpäissä auttavat asiakasta löytämään tarvitsemansa aineiston. Kehitet-

täväkin jäi: akustiikka on huono, lasten- ja nuortenosastot ovat pienet ja lehtilukusalilla on hieman rauhaton sijainti. (Koivu 2012, 16.)

Helsingin uuden keskustakirjaston perustusten teko alkoi syyskuussa 2015 ja avajaisia vietetään vuonna 2018. Keskustakirjasto tulee olemaan suunnannäyttäjä siinä millainen suomalainen tulevaisuuden kirjasto on. Keskustakirjastossa tehdään paljon muutakin kuin lainataan kirjoja. Sinne tulee mm. paljon tapahtuma-, näyttely- ja työskentelytiloja, kohtaamispaikkoja ja studioita, digitointiasemia, Living Lab, pelitilat, keittiö, kahvila, ravintola, suuri sali, elokuvateatteri, jopa sauna. (Niinimäki 2015, 18.)

Keskustakirjastossa eri toiminnot tulevat kolmeen eri kerroksiin. Ensimmäisessä kerroksessa on aula, sali, ravintola, näyttelytilaa ja muuta oleilutilaa. Toisessa kerroksessa on toiminnallisia, jaettavia, pieniä tiloja. Siellä voi tehdä yhdessä, oppia tekemällä ja harrastaa erilaisia toimintoja esim. saunoa, nikkaroida ja pitää vaikkapa soittotreenit. Kolmannessa kerroksessa on laaja, valoisa, hengittävä ja rauhallinen kirjastotila, jossa ovat kirjahyllyt ja lukupaikat. Sinne tulee myös keskustakirjaston avara parveke, joka liittää kirjaston osaksi Töölönlahtea. Siellä voi lukea, oleilla, kahvitella, jutella tai vaikkapa kuunnella konserttia. (Valleala 2013.)

Keskustakirjastossa yhdistyvät puu ja lasi, samalla kertaa sekä perinteisesti että modernisti. Ensimmäisessä ja kolmannessa kerroksessa vallitsee puun sävy, avaruus ja vaaleus. Toisessa kerroksessa on runsaasti rakenteita ja rajoitetusti luonnonvaloa. (Valleala 2013.)

7 TUTKIMUS

7.1 Tutkimusongelmat ja tutkimusmenetelmät

Tulevaisuudessa Kankaanpäässä joko laajennetaan ja remontoidaan nykyistä kirjastoa tai rakennetaan kokonaan uusi kirjasto. Tutkimusongelmia oli tähän liittyen kaksi. Ensimmäiseksi oli tarkoitus selvittää, millaisen kirjaston kankaanpääläiset haluavat. Toiseksi haluttiin selvittää, millaisen kirjaston Kankaanpään kirjaston henkilökunta haluaa.

Tässä tutkimuksessa käytettiin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kankaanpääläisten toiveita tulevan kirjaston suhteen tutkittiin kvantitatiivisesti kyselylomaketta käyttäen. Lomakekysely on tyypillinen kvantitatiivinen aineistonkeruumenetelmä. Kvantitatiivisella tutkimuksella otetaan selvää prosentti- ja lukumääriin liittyvistä kysymyksistä esim. missä, paljonko, mikä tai kuinka usein? Ilmiöitä kuvataan numeerisen tiedon avulla ja tietoja esitetään usein kuvioiden ja taulukoiden avulla. Saatuja tuloksia pyritään yleistämään otosjoukkoa suurempaan joukkoon käyttämällä tilastollista päättelyä. Kvantitatiiviseen tutkimukseen tarvitaan riittävän edustava ja suuri otos. (Heikkilä 2008, 15–17.) Tähän tutkimukseen haluttiin mukaan mahdollisimman suuri otanta kankaanpääläisistä ja siksi päädyttiin käyttämään kyselomaketta, sekä netti- että paperiversioina. Kaiken kaikkiaan vastaajia oli 259, joten osallistujatavoitteessa onnistuttiin hyvin.

Kirjaston työntekijöiden toiveita tulevan kirjaston suhteen tutkittiin kvalitatiivisesti teemahaastattelua käyttäen. Teemahaastattelu valittiin, sillä kirjaston työntekijöitä oli tutkimuksessa mukana seitsemän, ja heidän lukumääränsä oli liian pieni kvantitatiivisesti tutkittavaksi. Kvalitatiiviselle eli laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä kvantitatiivista tutkimusta pienempi otos, joka kerätään harkinnan jälkeen. Saatu näyte tutkitaan tarkasti. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla pyritään ymmärtämään tutkittavaa kohdetta ns. pehmeän tiedon avulla. Kvalitatiivinen tutkimus etsii vastauksia esim. kysymyksiin miksi, millainen tai miten? (Heikkilä 2008, 16–17.)

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, jossa kysymykset ovat haastateltaville samat ja he voivat vastata omin sanoin ilman vastausvaihtoehtoja. Kysymyksillä ei ole tarkkaa järjestystä ja muotoa. Teemahaastattelussa on mukana

tiettyjä teemoja, joiden mukaan haastattelu etenee. Sillä tavoin haastateltavien mielipiteet, tulkinnat yms. saadaan kuuluviin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47–48.)

7.2 Kysely ja sen toteutus

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, millaisen kirjaston kankaanpääläiset haluavat. Kyselyn rakennetta ja kysymyksiä valmisteltiin perusteellisesti. Opinnäytetyön aihe tuli Kankaanpään kirjastolta, ja siksi oli tärkeää kuunnella henkilökunnan toiveita. Aluksi tehtiin perusversio kyselylomakkeen osa-alueista ja kysymyksistä. Niitä pohdittiin yhdessä Kankaanpään kirjastossa kirjastotoimenjohtajan, aikuistenosastonjohtajan sekä lasten- ja nuortenosastonjohtajan kanssa ja pohdinnan tulos kirjoitettiin puhtaaksi. Kyselylomake lähetettiin sähköpostilla Kankaanpään kirjastoon, jossa työntekijät pohtivat edelleen kyselylomakkeen rakennetta ja kysymyksiä. Varsinkin aikuistenosastonjohtaja keskittyi kyselylomakkeen viimeistelyyn. Kyselylomakkeen eri versioita lähetettiin edestakaisin sähköpostissa ja muutoksia tehtiin, kunnes lopputulokseen oltiin tyytyväisiä. Lopullinen kyselylomake on siis monen eri henkilön pohdinnan tulosta. Kyselylomake löytyy tämän työn liitteestä 1.

Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä Kankaanpään kaupungin ja kirjaston nettisivuilla 4.5.–29.5.2015. Lisäksi samana ajanjaksona Kankaanpään kirjastossa jaettiin kyselylomakkeen paperiversioita niille kirjaston asiakkaille, jotka halusivat osallistua kyselyyn vastaamalla paperimuotoiseen lomakkeeseen. Paperiversioita kyselylomakkeesta jaettiin halukkaille osallistujille myös Kankaanpään markkinatorilla 21.5.2015.

7.3 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot

Kyselyyn vastanneilta selvitettiin ensin taustatietoina sukupuoli, ikä, elämäntilanne, asuinpaikan etäisyys kirjastosta ja käymistiheys kirjastossa. Nämä taustatiedot valikoituivat mukaan, sillä niiden avulla saatiin kyselyn vastaajista mahdollisimman monipuolinen kuva kirjaston käyttäjinä.

Sukupuoli

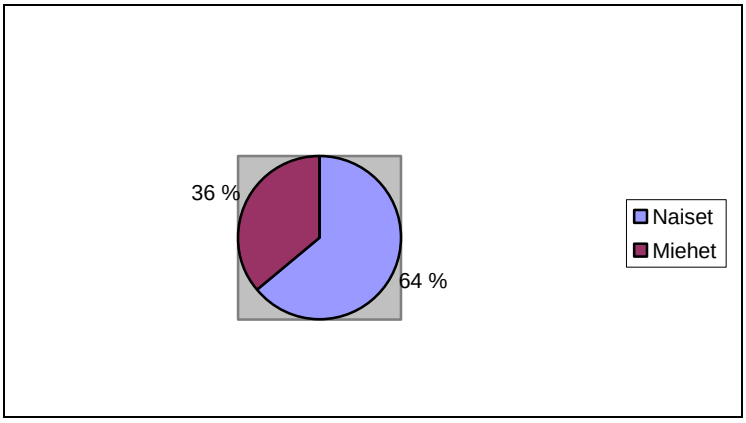

Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma.

Kyselyyn vastaajia oli kaiken kaikkiaan yhteensä 259. Kyselyyn vastaajista reilu puolet oli naisia, 64,0 %, ja miehiä oli 36,0 % (kuvio 1). Naiset ovat yleensäkin varmasti miehiä aktiivisempia osallistumaan erilaisiin kyselyihin.

Ikä

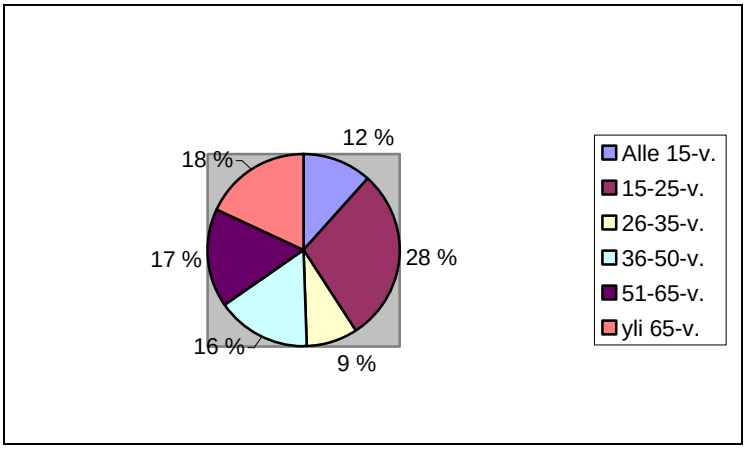

Kuvio 2. Vastaajien ikä.

Vastaajien suurin ryhmä oli 15–25-vuotiaat (kuvio 2). Tulos on sikäli yllättävä, että kirjaston tyypillinen käyttäjä on tätä vanhempi henkilö. Ehkä se, että kirjasto on koulujen lähellä, vaikutti asiaan. Varmaankin Kankaanpään kirjaston työntekijät ovat osanneet markkinoida kyselyä hyvin juuri 15–25-vuotiaille. Muut ryhmät olivat kyselyssä tasaisemmin edustettuina.

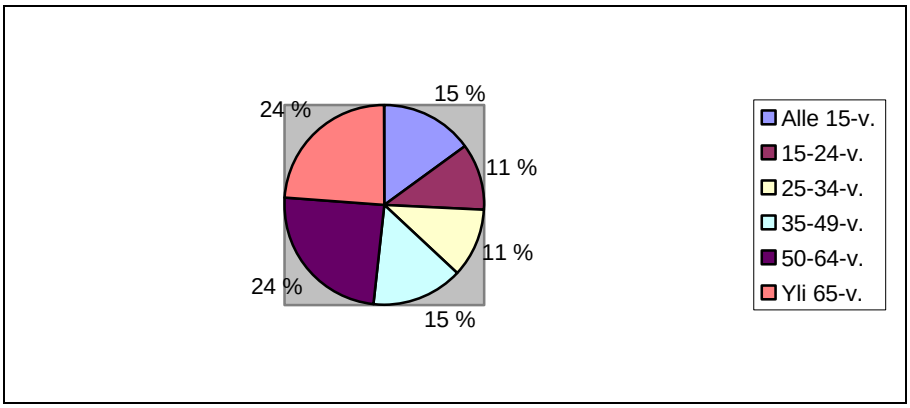

Kuvio 3. Kankaanpään väestörakenne (Tilastokeskus 2015).

Kyselyyn vastanneita 15–24-vuotiaita oli paljon suurempi prosenttimäärä kuin heitä on Kankaanpään väestörakenteessa (kuvio 3). Vastaavasti kyselyyn osallistui vähemmän 50–64-vuotiaita ja yli 65-vuotiaita kuin heidän prosenttimääränsä on Kankaanpään väestörakenteesta. Juuri yli 50-vuotiaat käyttävät kirjastoa innokkaasti ja siksi oli erikoista, että heitä oli kyselyssä vähemmän mukana kuin mitä Kankaanpään väestörakenteen perusteella voisi olettaa Tässä kyselyssä siis nuorten mielipiteet ovat vahvasti esillä.

Elämäntilanne

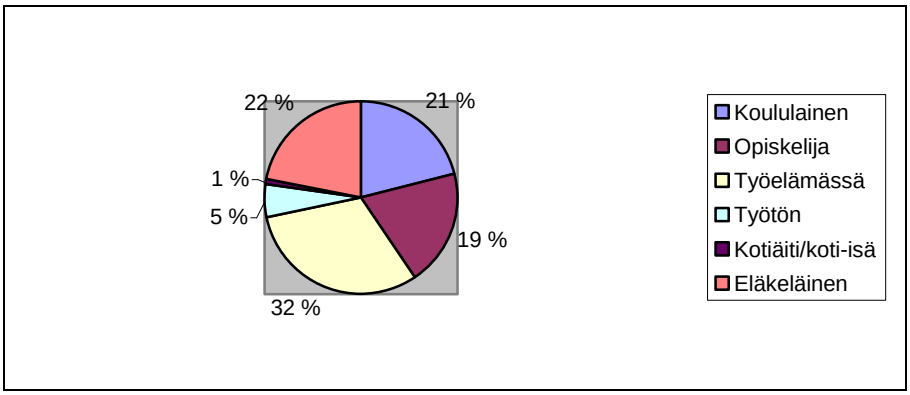

Kuvio 4. Vastaajien elämäntilanne.

Suuri osa vastaajista, 32 %, on mukana työelämässä (kuvio 4). Seuraavaksi suurimpia ryhmiä olivat eläkeläiset, koululaiset ja opiskelijat. Näitä kolmea ryhmää oli suurin piirtein yhtä paljon ja heidän osallistumisprosenttinsa oli hyvä. Työttömiä oli

yllättävän vähän, 5 %, vaikka luulisi, että juuri he käyttävät kirjaston palveluita. Ilmeisesti kysely ei kuitenkaan tavoittanut heitä, vaikka kysely tehtiin sekä nettikyselynä että paperiversiona.

Asuinpaikan etäisyys kirjastosta

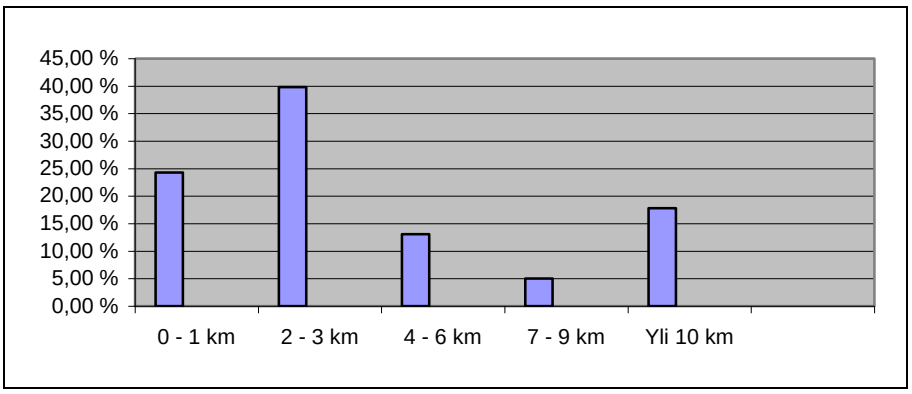

Kuvio 5. Asuinpaikan etäisyys kirjastosta.

Kyselyyn vastaajista monet asuivat 0–3 kilometrin päässä kirjastosta (64,1 %) ja voisi olettaa, että he käyttävät kirjastoa paljon, koska kirjastoon on lyhyt matka (kuvio 5). Yllättävän moni vastaajista asui yli kymmenen kilometrin päässä kirjastosta (17,8 %). Mahdollisesti he ovat aikanaan käyneet kirjastoautossa, ja kun sen toiminta on lakannut, he ovat siirtyneet kaupunginkirjaston asiakkaiksi.

Käyntitiheys kirjastossa

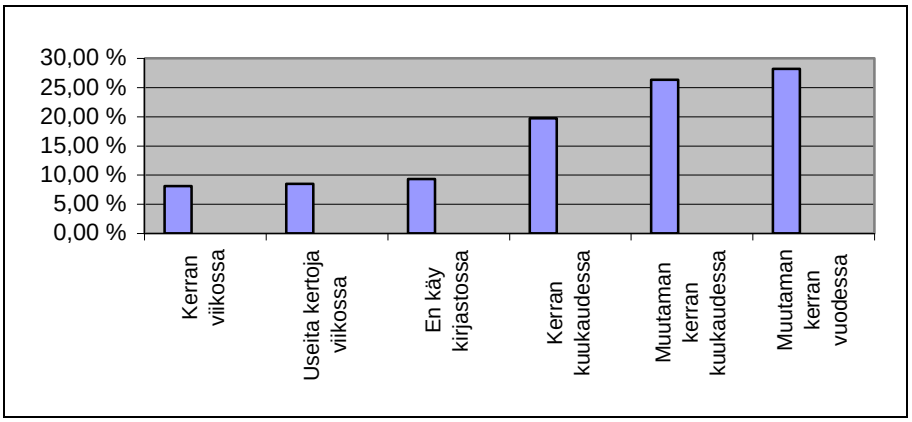

Kuvio 6. Vastaajien kirjastossa käyminen prosentteina.

Eniten kyselyyn vastaajista oli sellaisia, jotka käyttävät kirjastoa muutaman kerran vuodessa, 28,2 % (kuvio 6). Melkein yhtä paljon oli niitä, jotka käyvät kirjastossa

muutaman kerran kuukaudessa, 26,3 %. Ei-käyttäjiä oli yllättävän iso määrä, 9,3 %. Hyvä, että myös tämä ryhmä oli edustettuna tutkimuksessa.

7.4 Teemahaastattelut ja niiden toteutus

Teemahaastattelun tarkoituksena oli selvittää Kankaanpään kirjaston henkilökunnan toiveita tulevan kirjaston suhteen. Haastattelurunko tehtiin osaksi kyselomakkeen kysymysten pohjalta, ja myös teemat olivat pääosin samat kuin kyselylomakkeessa. Kyselylomakkeen ja teemahaastattelurungon samankaltaisuudella pyrittiin helpottamaan niiden perusteella saatujen tulosten vertailua. Teemahaastattelurunko löytyy tämän työn liitteestä 2.

Haastattelu aloitettiin taustatiedoilla. Ensimmäisenä teemana oli kirjaston sijainti, aukioloajat ja omatoimisuus, ja tämä osa oli samanlainen kyselylomakkeen vastaavan osan kanssa. Toisena teemana oli esteettinen ympäristö, jossa värimaailman, materiaalien ja opasteiden lisäksi kysyttiin kirjaston olohuonemaisuudesta, ekologisuudesta ja esteettömyydestä. Nehän ovat tällä hetkellä tärkeitä asioita kirjastojen tilasuunnittelussa. Kolmantena teemana olivat kirjaston uudet tilat. Lisäksi henkilökunnalta kysyttiin tulevan kirjaston äänimaailmasta ja henkilökunnan tiloista. Tämä teema oli tärkeä kirjaston tilasuunnittelun kannalta. Neljäntenä teemana olivat kirjaston tarjoamat uudet palvelut. Vanhoista palveluista mukana oli tulostus- ja kopiointimahdollisuus. Tämä osion avulla oli mahdollista suunnitella kirjaston palvelutarjontaa. Viimeisenä teemana olivat kirjaston nuorten tilat. Kirjastoväkeä usein askarruttaa se, miten nuoret saataisiin viihtymään kirjastossa, ja siksi oli tärkeää sisällyttää myös tämä osio mukaan haastatteluun. Viimeisenä haastattelussa oli mukana vapaa sana, jonka avulla saatiin tietoa haastattelurungon ulkopuolelle jäävistä asioista.

Haastattelut toteutettiin 13.8.2015 Kankaanpään kirjaston kerhohuoneessa. Kerhohuone oli sopivan rauhallinen paikka haastatteluiden tekemiseen. Tutkimusta varten haastateltiin seitsemää kirjastotyöntekijää, joista miehiä oli yksi. Haastateltavat olivat iältään 40–62-vuotiaita ja heidän koulutuksensa vaihteli ammatillisen tutkinnon suorittamisesta ylempään korkeakoulututkintoon. Haastateltavat on merkitty tähän työhön merkinnöin He1–He7. Identifioinnin estämiseksi henkilötietoja ei

kerrota tarkemmin tässä opinnäytetyössä. Haastattelut tehtiin yksitellen, ja ne kestivät 30–60 min. Haastattelut nauhoitettiin, tallennettiin tietokoneelle ja litteroitiin haastattelujen analysointia varten.

8 TULOKSET

Kyselyn ja haastattelujen tulokset raportoidaan teemakohtaisesti samassa järjestyksessä kuin kyselylomakkeessa ja teemahaastattelurungossa. Kyselyssä oli mukana Miksi-jatkokysymyksiä, joiden vastauksissa oli vaihtelevasti hylättyjä vastauksia. Pylväsdiagrammeissa pystyakselilla on prosenttiosuus kaikista vastaajista.

8.1 Kysely

Kirjaston paikka

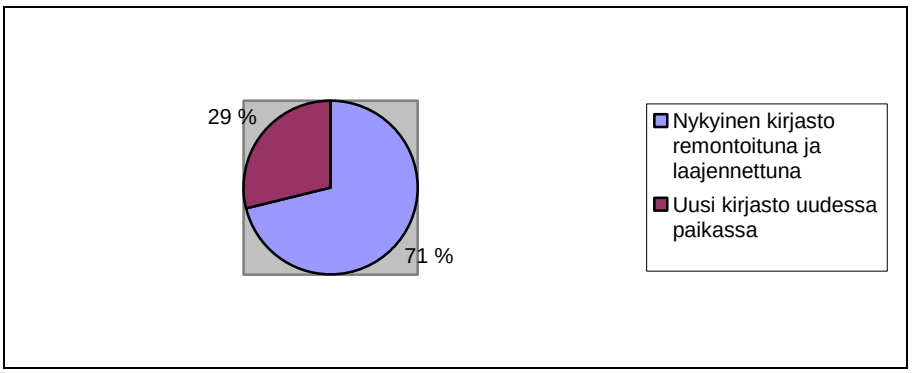

Kuvio 7. Tulevan kirjaston paikka.

Suurin osa kyselyyn vastaajista, 71,0 %, haluaisi, että kirjasto olisi tulevaisuudessakin nykyisessä paikassa laajennettuna ja remontoituna (kuvio 7). Nykyistä paikkaa kannattavia vastaajia oli 184. Vajaa kolmannes vastaajista, 75 vastaajaa, haluaisi kirjaston kokonaan uusiin tiloihin, ns. Kulttuurikampukselle Taidekoulun viereen. Kankaanpään kirjasto on aloittanut nykyisissä tiloissa vuonna 1977, ja ilmeisesti kankaanpääläiset kokevat kirjaston tutun paikan koulun yhteydessä hyväksi.

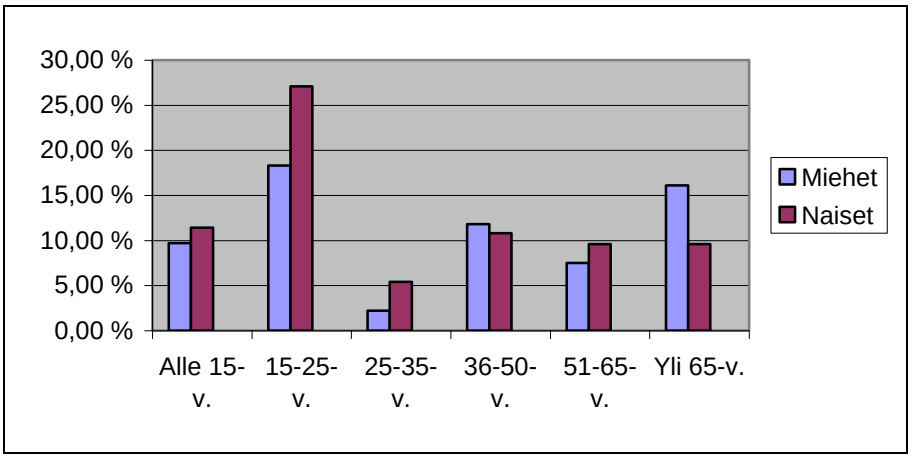

Kuvio 8. Kirjaston nykyisen paikan kannatus.

Erityisesti kirjaston nykyistä paikkaa kannattivat 15–25-vuotiaat miehet ja naiset sekä yli 65-vuotiaat miehet (kuvio 8).

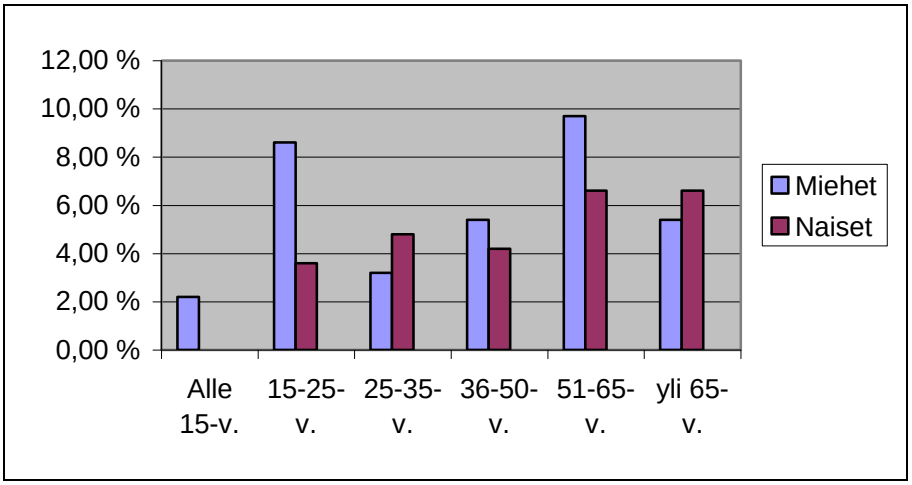

Kuvio 9. Kirjaston uuden paikan kannatus.

Kirjaston uutta paikkaa kannattivat 15–25-vuotiaat ja 51-65-vuotiaat miehet sekä 51–65-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat naiset (kuvio 9). 15–25-vuotiaat miehet kannattivat sekä nykyistä että uutta kirjastopaikkaa. Uuden kirjastopaikan kannatusprosentit ovat kuitenkin paljon matalammat kuin nykyisen kirjastopaikan kannatusprosentit.

Aukioloajat

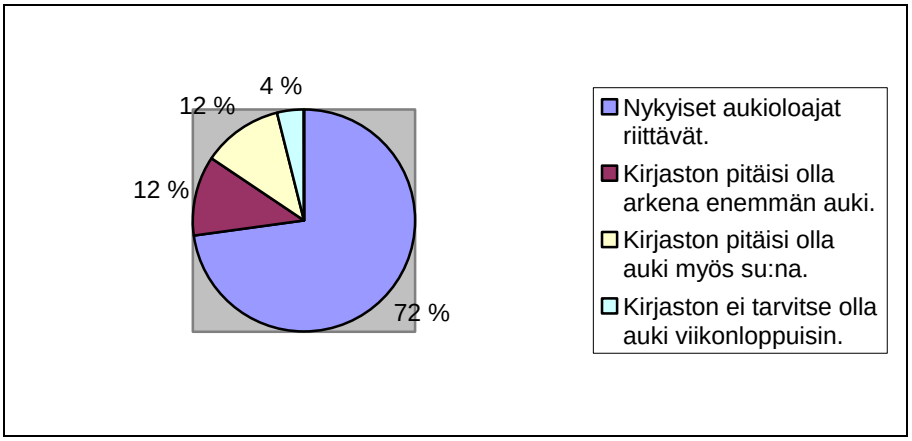

Kuvio 10. Vastaajien mielipiteet aukioloajoista.

Suurin osa vastaajista, 72,0 %, oli sitä mieltä, että kirjaston nykyiset aukioloajat ovat riittävät (kuvio 10). Nykyisellä henkilöstömäärällä aukioloaikoja ei olekaan mahdollista laajentaa. 12 % vastaajista haluaisi, että kirjasto olisi arkena enemmän auki. Heistä suurin osa halusi aikaistaa tai myöhentää kirjaston aukioloaikoja tunnilla tai kahdella. Saman verran, 12 %, oli vastaajia, jotka haluaisivat kirjaston olevan auki myös sunnuntaina. Vastaajista 4 % oli sitä mieltä, että kirjaston ei tarvitse olla ollenkaan auki viikonloppuisin.

Omatoimikirjasto

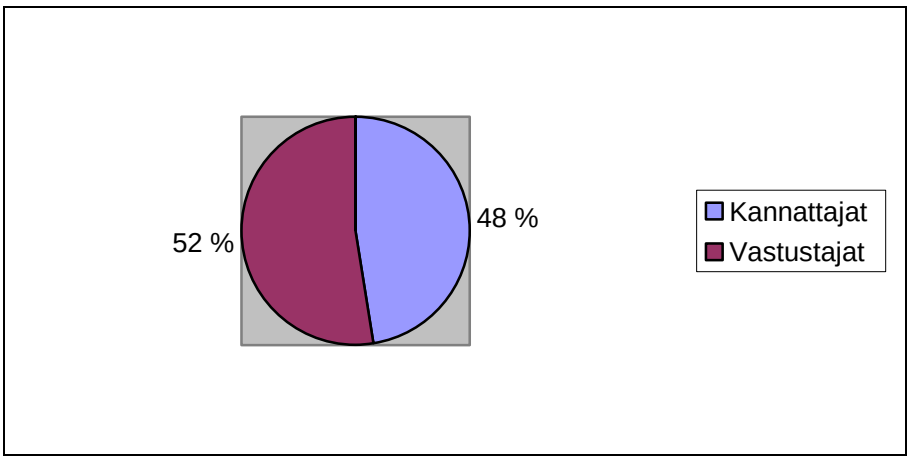

Kuvio 11. Omatoimikirjaston kannatus.

Omatoimikirjasto-kohta jakoi vastaajat aika lailla puoliksi: 47,5 % kannatti omatoimikirjastoa ja 52,5 % vastusti sitä (kuvio 11). Omatoimikirjaston kannattajia oli 123 ja vastustajia 136. Omatoimikirjasto saattoi olla monelle kyselyyn vastaajalle vielä vieras asia.

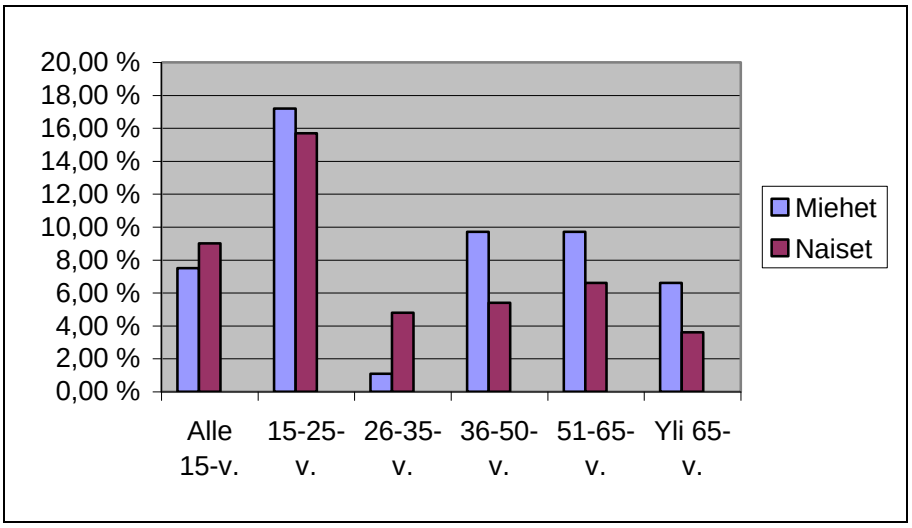

Kuvio 12. Omatoimikirjaston kannattajat.

Omatoimikirjastoa kannattivat erityisen selvästi 15–25-vuotiaat miehet ja naiset (kuvio 12). He varmastikin arvostavat omatoimikirjaston itsepalvelua ja laajempia aukioloaikoja. Muiden ikäryhmien kannatus oli alle 10 %:n luokkaa.

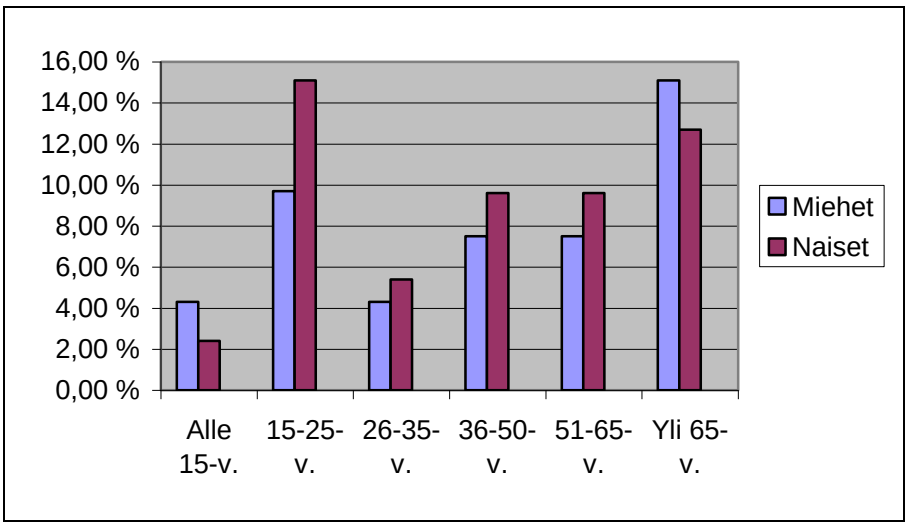

Kuvio 13. Omatoimikirjaston vastustajat.

Omatoimikirjaston selkeimpiä vastustajia olivat 15–25-vuotiaat naiset ja yli 65-vuotiaat miehet ja naiset (kuvio 13). 15–25-vuotiaiden naisten kannatus- ja vastustusprosentit olivat lähellä toisiaan. Varmaankin yli 65-vuotiaat vastustivat omatoimikirjastoa, koska he vierastavat siihen liittyvää itsepalvelua ja tekniikkaa.

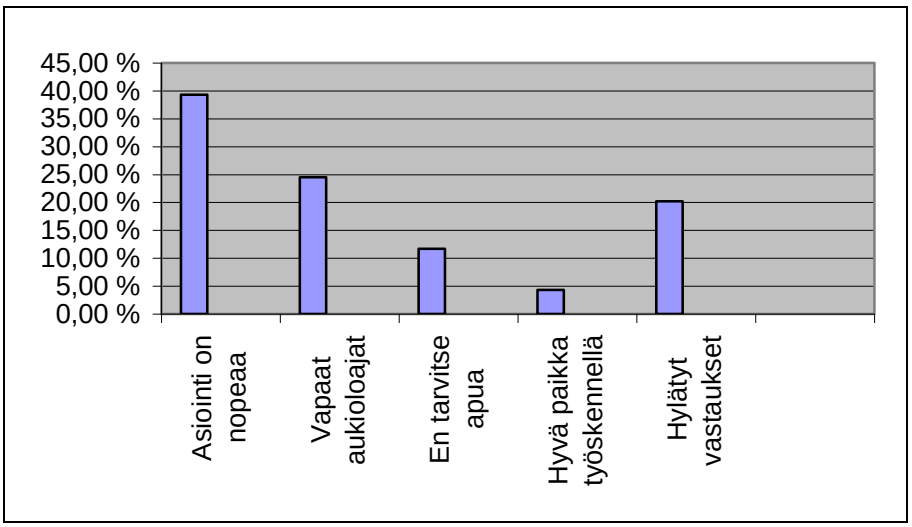

Kuvio 14. Omatoimikirjaston kannatuksen syyt.

Omatoimikirjaston kannattajilta kysyttiin miksi he haluaisivat asioida omatoimikirjastossa (kuvio 14). Omatoimikirjaston kannattajista 39,3 % oli sitä mieltä, että asiointi omatoimikirjastossa on kätevää ja nopeaa. 24,5 % piti siitä, että kirjastoon pääsisi milloin haluaa.11,7 % ei mielestään tarvitse henkilökuntaa asioidessaan kirjastossa ja 4,3 % piti omatoimikirjastoa hyvänä paikkana työskennellä, lukea lehtiä jne. Hylättyjä vastauksia oli 20,2 %. Tässä muutama esimerkki niistä: ” Olisi hienoa”, ”Rehellinen kirjastoasiakas!”, ”Toimii sekin, jos sellaiseen päädytään”, ”Pakko ottaa!”, ”Ihan kiva keksintö”.

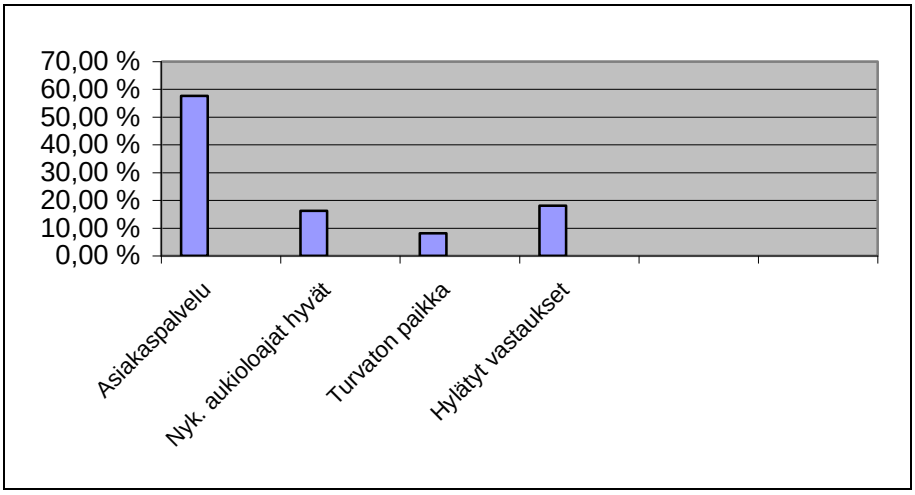

Kuvio 15. Omatoimikirjaston vastustamisen syyt.

Omatoimikirjaston vastustajilta kysyttiin, miksi he eivät halua asioida omatoimikirjastossa (kuvio 15). Omatoimikirjaston vastustajista 57,6 % arvosti henkilökohtaista asiakaspalvelua, 16,2 % piti nykyisiä aukioloaikoja riittävinä ja 8,1 % koki valvomattoman omatoimikirjaston turvattomana paikkana. Hylättyjä vastauksia oli 18.1 %. Seuraavaksi muutama esimerkki hylätyistä vastauksista: ”Luonnotonta”, ”Olen vanha”, ”Ei kuulosta kivalta”, ”En välitä”, ”Turhaa”.

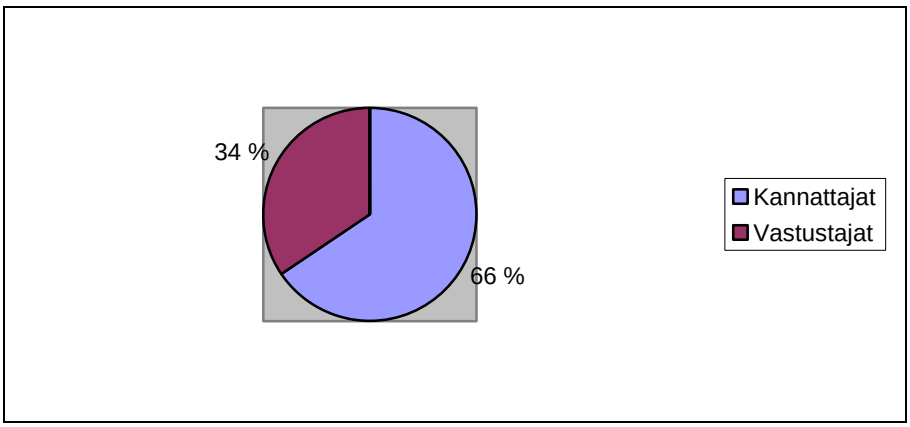

Kuvio 16. Ikärajat omatoimikirjastoon.

Runsaat puolet kaikista vastaajista, 66 %, kannatti ikärajoja omatoimikirjastoon ja 34 % vastaajista oli ikärajoja vastaan (kuvio 16). 170 vastaajaa kannatti ikärajoja

ja 89 vastaajaa vastusti niitä. Ilman henkilökuntaa oleva kirjasto koetaan varmasti herkästi paikaksi, jossa tapahtuu varsinkin nuorison tekemää ilkivaltaa.

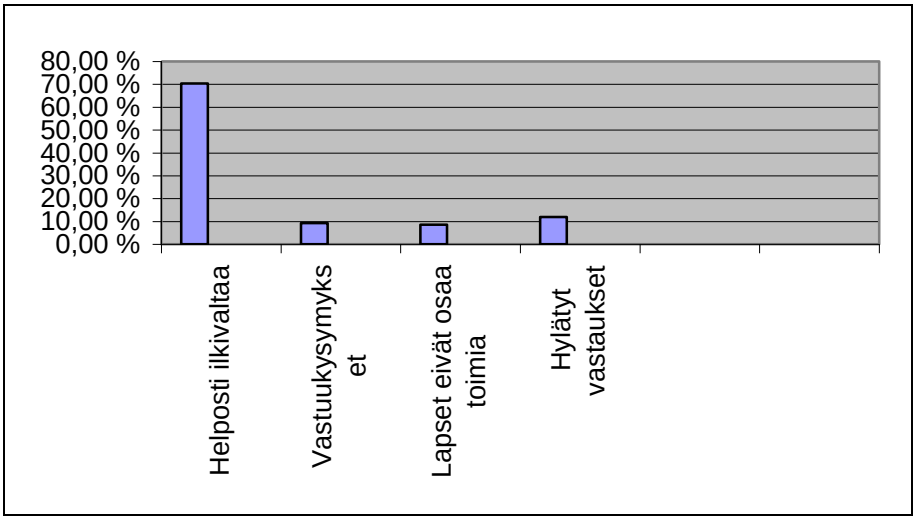

Kuvio 17. Ikärajojen kannattajien syyt.

Ikärajojen kannattajilta kysyttiin miksi he haluaisivat ikärajat omatoimikirjastoon kuvio 17). Ikärajoja kannattavista vastaajista 70,3 % oli sitä mieltä, että ikärajattomassa kirjastossa tapahtuisi helposti ilkivaltaa ja väärinkäytöksiä. 9,3 % vastaajista kannatti ikärajoja vastuukysymysten takia ja 8,5 % oli sitä mieltä, että lapset eivät välttämättä osaisi toimia itsenäisesti omatoimikirjastossa. Hylättyjä vastauksia oli 11,9 %.

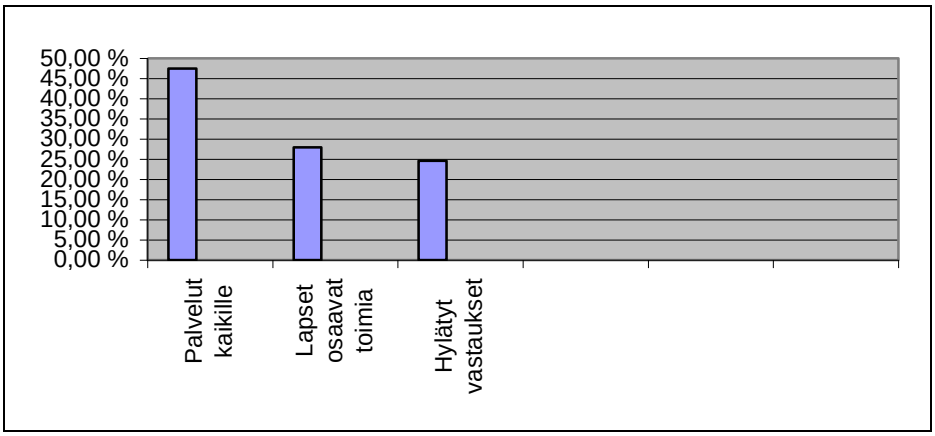

Kuvio 18. Ikärajojen vastustamisen syyt.

Ikärajojen vastustajilta kysyttiin miksi he eivät halua ikärajoja omatoimikirjastoon (kuvio 18). Vastustajat olivat sitä mieltä, että kirjaston palvelujen pitäisi olla kaikille rajoittamattomat (47,5 %) ja että lapsetkin osaavat toimia itsenäisesti omatoimikirjastossa (27,9 %). Hylättyjä vastauksia oli 24,6 %. Tässä niistä muutama esimerkki: ”Omatoimikirjastoa ei pitäisi olla”, ”Netti tulvillaan mitä vain”.

Lainausautomaatti

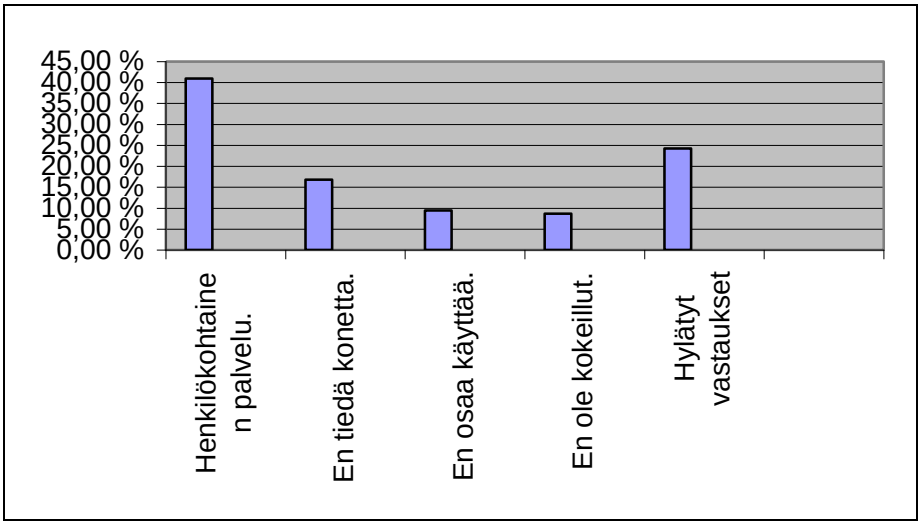

Kuvio 19. Lainausautomaatin käyttämättömyyden syyt.

Yli 80 % vastaajista ei käytä kirjaston lainausautomaattia. Heiltä kysyttiin syytä laitteen käyttämättömyyteen (kuvio 19). Ylivoimaisesti suurin osa heistä, 40,9 %, haluaa asioida henkilökohtaisesti henkilökunnan kanssa kirjastossa käydessään. Vastaajista 16,8 % ei käyttänyt lainausautomaattia, koska he eivät tienneet sellaisen olemassaolosta ja 9,4 % ei osaa käyttää laitetta. 8,7 % vastaajista ei ole vielä kokeillut käyttää lainausautomaattia. Hylättyjä vastauksia oli 24,2 %. Seuraavaksi yksi esimerkki: ”En jaksa keksiä pinkoodia, evvk”. Voisi helposti kuvitella, että vastauksen taustalla on oikeasti tiedon puute siitä, miten pin-koodi hankitaan.

Myös lainausautomaattia kannattavilta kysyttiin syytä laitteen käyttöön. Lainausautomaattia käyttävät vastaajat pitivät sitä nopeana ja kätevänä vaihtoehtona.

Palautusautomaatti

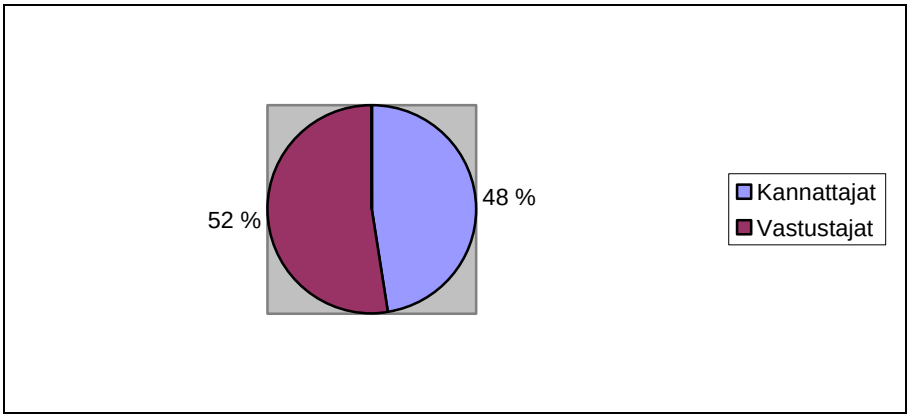

Kuvio 20. Palautusautomaatin kannatus.

Palautusautomaatin käyttö jakoi vastaajat liki puoliksi: 48 % kannatti sitä ja 52 % vastusti (kuvio 20). 123 vastaajaa kannatti palautusautomaattia ja 136 vastusti sitä. Kankaanpään kirjastossa ei ole palautusautomaattia ja välttämättä monikaan vastaajista ei ole kokeillut sellaista.

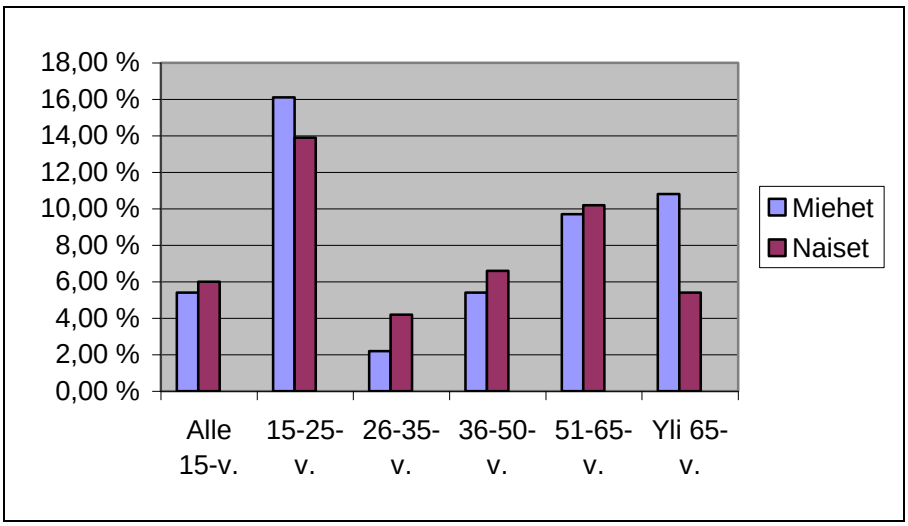

Kuvio 21. Palautusautomaatin kannattajat.

Palautusautomaatin kannattajat olivat 15–25-vuotiaita miehiä ja naisia (kuvio 21). Myös 51–65-vuotiaat miehet ja naiset sekä yli 65-vuotiaat miehet haluaisivat käyttää palautusautomaattia. Varsinkin vanhimpien ikäryhmien kannatus oli yllätys, sillä helposti ajatellaan, että sen ikäiset ihmiset eivät halua tutustua uuteen teknologiaan.

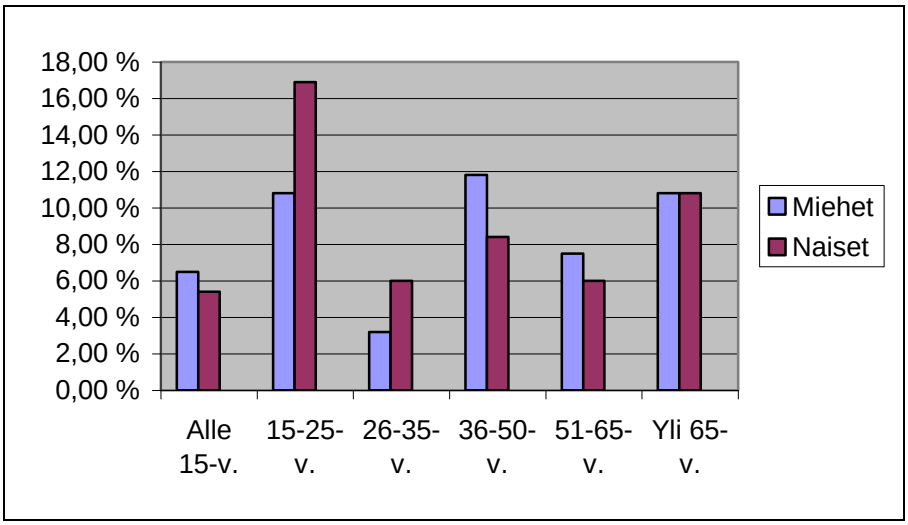

Kuvio 22. Palautusautomaatin vastustajat.

Vastaajajoukosta löytyi myös runsaasti sellaisia vastaajia, jotka eivät halua tulevaan kirjastoon palautusautomaattia. 15–25-vuotiaat miehet ja naiset, 36–50-vuotiaat miehet ja yli 65-vuotiaat miehet ja naiset eivät halua käyttää palautusautomaattia (kuvio 22). 15–25-vuotiaista miehistä ja naisista sekä yli 65-vuotiaista miehistä löytyy sekä palautusautomaatin kannattajia että vastustajia.

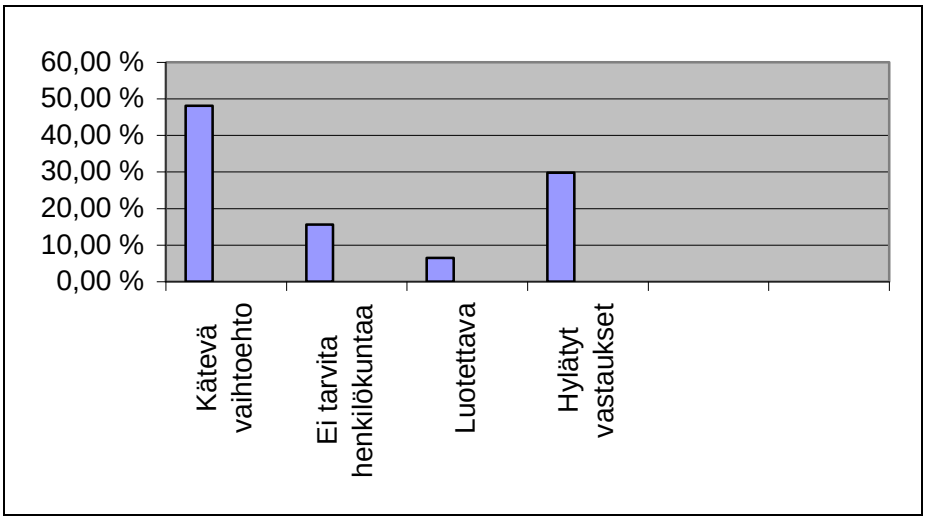

Kuvio 23. Palautusautomaatin kannattamisen syyt.

Palautusautomaatin kannattajilta kysyttiin miksi he haluaisivat palauttaa kirjoja palautusautomaatilla (kuvio 23). Palautusautomaatin kannattajista 48,1 % piti sitä helppona ja kätevänä vaihtoehtona. 15,6 % mielestä palautusautomaatti vapauttaa henkilökunnan ajan johonkin tärkeämpään työhön ja 6,5 % piti palautusautomaat-

tia luotettavana. Hylättyjä vastauksia oli 29,8 %. Seuraavaksi niistä yksi esimerkki: ”Ihan sama miten palautan.”

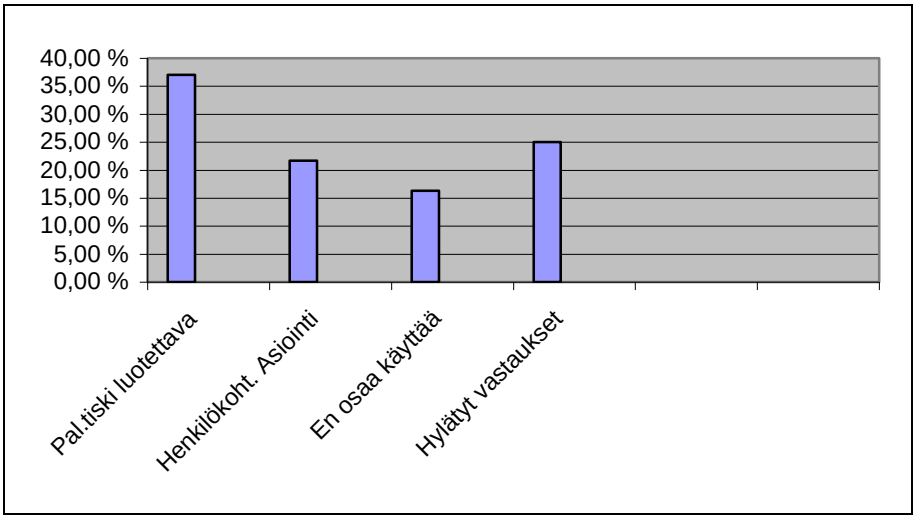

Kuvio 24. Palautusautomaatin käyttämättömyyden syyt.

Palautusautomaatin vastustajista 37,0 % piti palautustiskiä luotettavana ja tuttuna tapana palauttaa kirjoja (kuvio 24). 21,7 % halusi asioida henkilökunnan kanssa palauttaessaan kirjoja. Vastaajista 16,3 % ei osaa käyttää palautusautomaattia. Hylättyjä vastauksia oli 25 %.

Palautusluukku

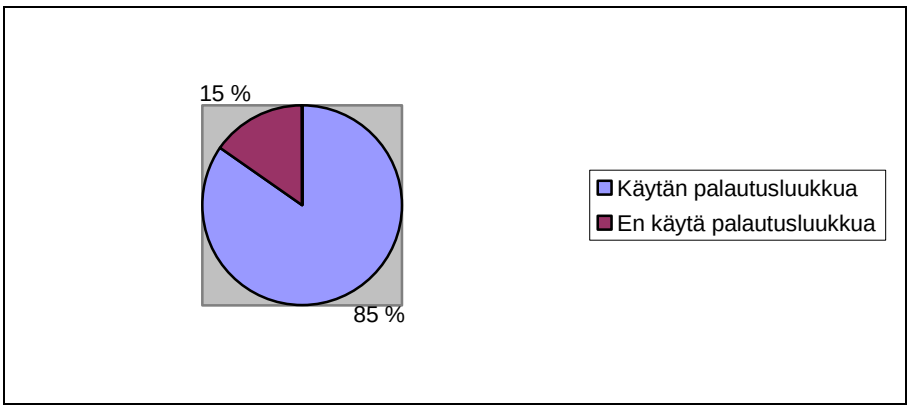

Kuvio 25. Palautusluukun käyttö.

Suurin osa vastaajista, 85 %, piti palautusluukkua hyvänä palvelumuotona (kuvio 25). Heidän mielestään se on kätevä ja nopea vaihtoehto palauttaa kirjat kirjaston

ollessa muutoin kiinni. Ne, jotka eivät käytä palautusluukkua, 15 %, ehtivät mielestään hoitaa kirjastoasiat kirjaston ollessa auki.

Opasteet

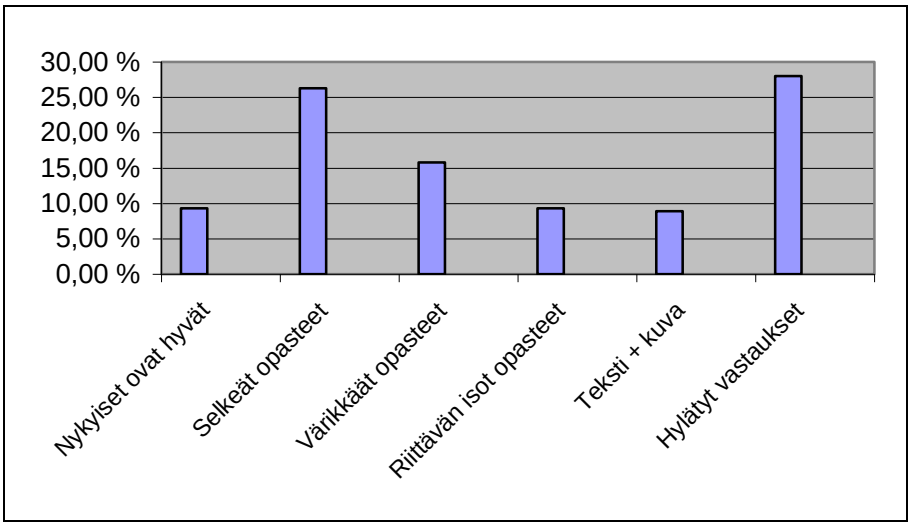

Kuvio 26. Vastaajien opastetoiveet.

Kyselyssä kysyttiin kirjaston opasteista avoimella kysymyksellä. Vastaajista 9,3 % oli tyytyväisiä nykyisiin opasteisiin (kuvio 26). Muuten vastaajat halusivat selkeitä (26,3 %), värikkäitä (15,8 %) ja riittävän isoja (9,3 %) opasteita kirjastoon. Vastaajista 8,9 % halusi, että opasteissa olisi tekstiä havainnollistava kuva. Muutama vastaaja halusi kirjastoon myös ruotsin ja englanninkielisiä opasteita sekä mustavalkoisia opasteita. Hylättyjä vastauksia oli 28 %. Monet olivat laittaneet tähän kohtaan pelkän viivan.

Tilat

Taulukko 2. Kyselyn vastaajien tilatoivomuksia. Vastauksia oli 1112 kpl.

Kirjastossa pitäisi olla nojatuoliryhmiä ja sohvia	62,9 %
Kirjastoon tarvitaan avoimet työskentely- ja opiskelutilat	56,0 %
Kirjastossa pitäisi olla tila pienimuotoisia tapahtumia ja näyttelyjä varten	54,8 %
Kirjastoon tarvitaan erityinen hiljainen huone	38,2 %
Kirjaston tietokoneet pitäisi hajauttaa eri puolille kirjastoa	35,5 %
Kirjaston tietokoneet pitäisi keskittää yhteen paikkaan	35,5 %
Kirjastossa pitäisi olla rauhoitettu neuvontapiste	35 %
Kirjastossa pitäisi olla alue, jossa saa syödä omia eväitä	33,6 %
Kirjastoon tarvitaan varattavissa oleva tutkijanhuone	29,0 %
Kirjasto pitäisi jakaa erilaisiin äänivyöhykkeisiin	28,6 %
Kirjastossa pitäisi olla varattavissa oleva kokoushuone	20,1 %

Ylivoimaisesti eniten kankaanpääläiset toivoivat kirjastoon nojatuoliryhmiä ja sohvia (62,9 %), avoimia työskentely- ja opiskelutiloja (56,0 %) sekä tilaa pienimuotoisia tapahtumia ja näyttelyjä varten (54,8 %). Kirjaston tietokoneiden paikka, kaikki koneet yhdessä tilassa tai eri puolilla kirjastoa, sai yhtä paljon kannatusta, 35,5 %.

Taulukko 3. Kyselyn vastaajien mielestä kirjaston kolme tärkeintä tilaa. Vastauksia oli 780 kpl.

Kirjastossa pitäisi olla tila pienimuotoisia tapahtumia ja näyttelyjä varten	46,5 %
Kirjastoon tarvitaan avoimet työskentely- ja opiskelutilat	45,8 %
Kirjastossa pitäisi olla nojatuoliryhmiä ja sohvia	45 %
Kirjastossa pitäisi olla rauhoitettu neuvontapiste	26,5 %
Kirjastoon tarvitaan erityinen hiljainen huone	23,1 %
Kirjastossa pitäisi olla alue, jossa saa syödä omia eväitä	22,3 %
Kirjaston tietokoneet pitäisi hajauttaa eri puolille kirjastoa	21,5 %
Kirjaston tietokoneet pitäisi keskittää yhteen paikkaan	21,5 %
Kirjasto pitäisi jakaa erilaisiin äänivyöhykkeisiin	21,2 %
Kirjastoon tarvitaan varattavissa oleva tutkijanhuone	18,9 %
Kirjastossa pitäisi olla varattavissa oleva kokoushuone	7,7 %

Taulukossa 2. eniten kannatusta saaneet kolme vaihtoehtoa menestyivät parhaiten myös silloin, kun kysyttiin esitetyistä vaihtoehdoista kolmea tärkeintä tilaa (taulukko 3): ensimmäisenä tila pienimuotoisia tapahtumia ja näyttelyjä varten (46,5 %), toisena avoimet työskentely- ja opiskelutilat (45,8 %) ja kolmantena nojatuoliryhmät ja sohvat (45 %). Aika paljon sai kannatusta myös rauhoitettu neuvontapiste, 26,5 %. Vastaajat varmaan kokevat monesti palautus- ja lainaustiskin rauhattomiksi paikoiksi silloin, kun halutaan asioida rauhassa ilman ulkopuolisia.

Uudet palvelut

Taulukko 4. Eri palveluiden kannatus. Vastauksia oli 949 kpl.

Kirjastossa pitäisi olla mahdollisuus tulostaa ja kopioida	73,4 %
Kirjaston yhteydessä pitäisi olla kahvila	49,0 %
Kirjastossa tulisi olla lehtilukusali, joka on auki, vaikka kirjasto on kiinni (esim. aamulla ja sunnuntaisin)	45,6 %
Kirjaston tulisi lainata tabletteja ja e-kirjan lukulaitteita	40,5 %
Kirjastossa pitäisi olla tallenteiden kuuntelu- ja katselumahdollisuus	37,8 %
Kirjastossa pitäisi järjestää elokuvailtoja	37,5 %
Kirjastossa tulisi olla digitointilaitteet	36,3 %
Kotiseutukokoelman tulisi olla asiakkaille avoin	25,1 %
Kirjaston varaston pitäisi olla asiakkaille avoin	21,2 %

Vastaajilta kysyttiin mielipidettä kirjaston tarjoamista palveluista (taulukko 4). Palvelut ovat pääosin sellaisia, joita Kankaanpään kirjastossa ei tällä hetkellä ole. Ainoastaan tulostus- ja kopiointimahdollisuus on jo olemassa oleva palvelu. Ylivoimaisesti eniten vastaajat arvostivat kirjastossa mahdollisuutta tulostaa ja kopioida, 73,4 %. Toiseksi eniten vastaajat haluaisivat kirjaston yhteyteen kahvilan, 49 %. Kankaanpää on kuitenkin niin pieni kaupunki asukasmäärältään, ettei ole varmaa kävisikö kahvilassa riittävästi asiakkaita kannattavuuden kannalta katsottuna. Kahviautomaattikin voisi olla yksi varteenotettava vaihtoehto. Vastaajien mielestä kirjastossa pitäisi olla myös lehtilukusali, joka olisi auki, vaikka kirjasto olisi kiinni (45,6 %). Tablettien ja e-kirjan lukulaitteiden lainaus sai myös hyvän kannatuksen (40,5 %). Avoin varasto ja kotiseutukokoelma eivät saaneet paljoakaan kannatusta. Ne eivät ole tällä hetkellä Kankaanpään kirjastossa asiakkaiden käyttämissä tiloissa ja ovat ehkä jääneet siksi vieraiksi vastaajille.

Taulukko 5. Kyselyyn vastanneiden mielestä kirjaston kolme tärkeintä palvelua. Vastauksia oli 780 kpl.

Kirjastossa pitäisi olla mahdollisuus tulostaa ja kopioida	63,1 %
Kirjaston yhteydessä pitäisi olla kahvila	43,1 %
Kirjastossa tulisi olla lehtilukusali, joka on auki, vaikka kirjasto on kiinni	40,8 %
Kirjaston tulisi lainata tabletteja ja e-kirjan lukulaitteita	37,7 %
Kirjastossa pitäisi järjestää elokuvailtoja	29,2 %
Kirjastossa tulisi olla tallenteiden kuuntelu- ja katselumahdollisuus	25,8 %
Kirjastossa tulisi olla digitointilaitteet	21,5 %
Kotiseutukokoelman pitäisi olla asiakkaille avoin	20 %
Kirjaston varaston pitäisi olla asiakkaille avoin	18,9 %

Vastaajilta kysyttiin lisäksi mitkä edellisen taulukon palveluista ovat kolme tärkeintä palvelua (taulukko 5). Ne ovat samat palvelut, jotka keräsivät eniten ääniä myös taulukossa 4. Tulostus- ja kopiointimahdollisuus oli taas toivotuin palvelu (63,1 %). Toiseksi suosituin palvelu, 43,1 %, oli kirjaston yhteydessä oleva kahvila. Kolmanneksi tärkein palvelu on lehtilukusali, joka olisi auki, vaikka kirjasto on kiinni (40,8 %). Muuten palvelut ovat lähes samassa järjestyksessä kuin edellisessä taulukossa. Ainoastaan tallenteiden kuuntelu- ja katselumahdollisuus ja elokuvailtojen järjestäminen ovat vaihtaneet paikkaa. Avoin varasto ja kotiseutukokoelma saivat tässäkin taulukossa vähiten kannatusta.

Nuortenosasto

Taulukko 6. Vastaajien toiveita kirjaston nuorten tiloista. Vastauksia oli 573 kpl.

	Alle 15-v.	15-25-v.	Kaikki
Nuortenosastolla tulisi olla mukavia tuoleja ja sohvia	66,7 %	72,4 %	51,0 %
Nuortenosastolla tulisi olla rauhalliset työtilat läksyjen tekoon	60 %	64,5 %	66,0 %
Nuortenosaston pitäisi olla omassa huoneessaan	63,3 %	53,9 %	42,5 %
Nuortenosaston pitäisi erottua selvästi muusta kirjastosta hyllysijoittelulla ja väreillä, mutta ei väliseinillä	30 %	34,2 %	40,9 %
Nuortenosastolla pitäisi olla tila tietokonepelejä ja pelaamista varten	43,3 %	18,4 %	20,9 %

Vastaajilta kysyttiin mielipiteitä myös kirjaston nuorten tiloista. Mielipiteet löytyvät taulukosta 6. Taulukossa on otettu erikseen huomioon nuorten mielipiteet, sillä onhan kyse heidän osastostaan. Taulukon vastauksista löytyy paljon yhtäläisyyksiä, mutta myös eroavaisuuksia. Nuoret arvostivat eniten mukavia tuoleja ja sohvia nuortenosastolle. 15–25-vuotiaista jopa 72,4 % piti tätä seikkaa tärkeimpänä nuortenosastolla. Nuoret todennäköisesti arvostavat sitä, että kirjastossa voisi istua mukavissa tuoleissa, jutella kavereiden kanssa ja lukea kirjoja ja lehtiä. Runsaat puolet vastaajista halusi nuortenosastolle rauhalliset työtilat läksyjen tekoa varten. Kaikki vastaajista, myös nuoret, olivat sitä mieltä, että nuortenosasto pitäisi olla omassa huoneessaan. Yleisesti ollaan varmaan sitä mieltä, että nuoret tarvitsevat omaa tilaa ja omaa rauhaa. Nuorten osaston valvominen on kyllä silloin hankalampaa. Alle 15-vuotiaista lähes puolet (43,3 %) haluaisi kirjastoon tilaa tietokonepelejä ja pelaamista varten. Muut vastaajat eivät pitäneet sitä yhtä tärkeänä. Kirjasto on todennäköisesti tärkeä pelipaikka alle 15-vuotiaille, sillä muualla, esim. kotona, peliaikaa on ehkä rajoitettu.

Värimaailma

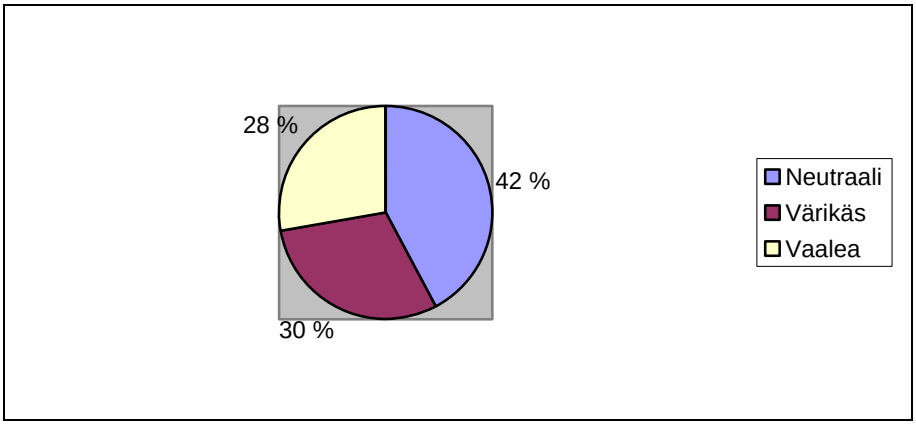

Kuvio 27. Vastaajien toivoma värimaailma.

Vastaajat haluaisivat, että kirjaston värimaailma olisi neutraali (42 %). Vastaajat haluavat varmastikin, että kirjastossa olisi helppo keskittyä esim. lukemiseen ilman levotonta värimaailmaa. Todennäköisesti kirjaston seinille laitetaan ainakin jonkin verran taidetta ja tekstiilejä tuomaan väriä. Myös huonekalut voivat olla värikkäitä. Värikästä tai vaaleaa värimaailmaa kirjastoon toivoivat lähes yhtä suuret ryhmät (30 % ja 28 %).

Materiaalit

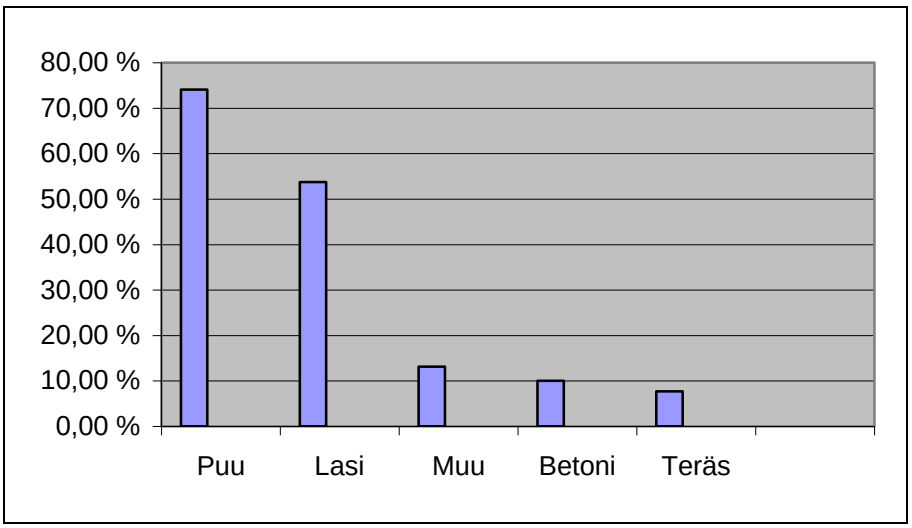

Kuvio 28. Vastaajien toivomat materiaalit.

Vastaajien mielestä puu oli ylivoimaisesti suosituin materiaali (74,1 %) ja hyvänä kakkosena oli lasi (53,7 %). Lasin suosion syynä voi olla se, että kirjaston yhteydessä oleviin koulutiloihin lisättiin remontin yhteydessä paljon kalligrafisesti koristeltua lasia, joka on todella toimiva ratkaisu. Muiksi materiaaliksi ehdotettiin esim. tiiltä, tekstiilejä, marmoria, muovia. Vastaajista 10 % kannatti materiaaliksi betonia ja 7,7 % kannatti terästä.

Vapaa sana. Kyselyn lopuksi oli mahdollisuus esittää muita toiveita tulevasta kirjastorakennuksesta. Monet kiittivät Kankaanpään kirjaston henkilökuntaa hyvästä ja ystävällisestä asiakaspalvelusta. Muutama vastaajista toivoi, että kirjasto säilyisi tulevaisuudessakin rauhallisena paikkana. Osa toivoi, että kirjaston ilmastointi saataisiin kuntoon. Jotkut vastaajista toivoivat, että tulevassa kirjastorakennuksessa olisi väljempää ja esteettömämpää kuin nykyisessä kirjastossa.

> Kirjasto on toiminut hyvin, henkilökunta ystävällistä ja palvelevaa. Kaunis kiitos! Jatkakaa samaan malliin <3
>
> Koko kaupungin olohuone jossa on rauhallista. Eri sukupolvien kohtauspaikka.
>
> Toivoisin, ettei epämääräinen häly ja kovaääninen juttelu ym. lisäänny kuten joissain ”monitoimikirjastoissa” on jo tapahtunut.
>
> Vanhakin on hyvä, mutta uudistuksia otetaan ilolla vastaan. Esim. ilmanvaihto paremmaksi. Väljemmät tilat.
>
> Hyllyt pitäisi sijoittaa paremmin, sillä ne saavat aikaan sen vaikutelman, että olisi todella ahdasta.
>
> Kirjat ovat pääasia, paljon kirjoja ja paikkoja, jossa niihin voi tutustua ja niitä pitää esillä esim. pikkunäyttelyinä.
>
> Voisi toivoa vaikka viiden tähden kylpylä-hotellin palveluita, mutta kohtuuden nimissä todettakoon että olen varsin tyytyväinen nykytasoiseen palveluun.
>
> Opiskelutilaa, paremmat aukioloajat, kahviautomaatti
>
> Viihtyisämpi, lisää olotiloja missä olisi sohvia ja nojatuoleja missä olisi mukava olla
>
> Nykyäänkin kirjasto rauhallinen paikka. Ihana lukea hiljaisuudessa ja rauhassa vaikka viikon lehdet äänekkään ja hetkisen työpäivän jälkeen. Kiitos NUKKETEATTERISTA!!!!

8.2 Teemahaastattelut

Kirjaston paikka. Työntekijöistä neljälle ei ollut väliä mihin tuleva kirjastorakennus sijoittuu, vanhaan paikkaan koulujen viereen tai tulevalle Kulttuurikampukselle. Vanha paikka nähtiin hyvänä, koska se on tuttu asiakkaille ja sijaitsee koulujen yhteydessä. Kolme työntekijää olisi halunnut uuden kirjastorakennuksen keskustaan Kulttuurikampukselle Taidekoulun viereen. Tämän vaihtoehdon hyvinä puolina pidettiin läheisempää yhteistyötä eri kulttuuritahojen kanssa.

> He5: Haluaisin tehdä yhteistyötä muiden kulttuuri-ihmisten esim. museon kanssa. Jos olisimme yhdessä Kulttuurikampuksessa niin Taidekoulunkin kirjasto voitaisiin siirtää kirjaston tiloihin. Yhteistyö eri toimijoiden kesken paranisi.

Kirjaston aukioloajat. Suurin osa haastatelluista oli tyytyväisiä kirjaston aukioloaikoihin. Tämän hetkiset aukioloajat pystytään hoitamaan nykyisen suuruisella henkilökunnalla.

> He3: Korkeintaan se on tunti iltaan tai aamuun mutta siihen tulee jo henkilöstöresurssit vastaan.

Yksi työntekijä toivoi, että tuleva kirjasto olisi omatoimikirjasto, joka olisi koko vuorokauden auki.

> He4: 24/7 auki. Sulkemisajan jälkeen koko kirjasto toimisi omatoimikirjastona.

Neljä työntekijää toivoi lehtilukusalin aukioloaikoihin laajennuksia.

> He4: Toivon että lehtisaliin ja semmoiseen kopiointimahdollisuuteen ja varausten noutopiste ja atk:n käyttömahdollisuus jo kello yhdeksän, viimeistään kello 10.

Omatoimikirjasto. Suurin osa haastatelluista ei ollut omatoimikirjaston kannalla. Yksi haastatelluista kannatti omatoimikirjastoa ja kolme työntekijöistä oli täysin sitä vastaan. Neljä työntekijää toivoi, että lehtilukusalia voitaisiin käyttää kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella ilman henkilökuntaa.

> He3: Mä ymmärrän nämä omatoimitilat lehtilukusaleissa ja näissä. Mua mietityttää se jos ihan koko kokoelmatilaan pääsee porukkaa niin miten se kokoelma säilyy siistinä.

Yksi työntekijä oli halukas pitämään omatoimikirjastona yhden huoneen kirjastosta.

> He6: Joku huone, joka toimii omatoimikirjastona, sisään kirjastokortilla, palautukset luukusta. Pieni kokoelma uutuuksia ja bestsellereitä, joita voi lainata.

Omatoimikirjaston ikärajat jakoivat työntekijöiden mielipiteet täysin. Ehdotuksia oli ikärajattomasta omatoimikirjastosta 18 vuoden ikään.

> He2: Kirjastokortin ikärajalla seitsemän pitäis pystyä sitten kirjastossa asioimaan.
>
> He4: Ikärajattomuus hieman pelottaa mutta kyllä mä lähtisin ilman ikärajoja heti kättelyssä.
>
> He5: Ehkä se 15 vuotta olis joku semmoinen.
>
> He6: 18 v. Sen ikäiset alkavat olla vastuullisia.

Automaatit. Suurin osa haastatelluista ei halua palautusautomaattia tulevaan kirjastoon. Kolme työntekijöistä piti hyvänä vaihtoehtona käytössä oleva lainausautomaattia.

> He3: Nykyisillä lainausmäärillä palautusautomaatille ei ole tarvetta.
>
> He4: En ole vielä lämmennyt palautusautomaatille, koska samalla kun asiakkaat palauttavat, he pystyvät uusimaan lainansa, maksamaan sakot ja saamaan varauksensa. Lainausautomaatti on oikeaa palvelua.

Palautusluukku. Toimivan palautusluukun kannalla olivat kaikki. Systeemiä pitää vain kehittää tulevaan kirjastoon. Nykyinen palautusluukku on ainakin liian kapea.

> He1: Siihen pitäis kehitellä joku parempi systeemi. Pitäis olla isommat kärryt.
>
> He4: Ja myös isommat kirjat täytyy saada mahtumaan siitä. Nythän se on postiluukun kokoinen eli aika pieni.
>
> He5: Joku semmoinen siisti systeemi että kirjat pysyvät kunnossa ja ei ole mitään tihutyön mahdollisuutta.

Värimaailma. Tulevan kirjaston toivotaan olevan valoisa, avara ja väritykseltään vaalea. Väriä kirjastoon saataisiin esim. huonekaluilla, opasteilla, hyllynpäädyillä ja tekstiileillä. Kaksi haastatelluista haluaisi taidetta kirjastoon.

> He4: Tehdään avaruutta sillä että pannaan se kirjasto vaaleeks. Väriä pystyy vaihtamaan opasteilla, vaihtamalla tuoleja, kaikella pienellä mutta ehdottomasti vaalee. Valoisa, taidetta näkyvillä.
>
> He7: Aika vaalea, ei betonin harmaata mihinkään, väriläiskiä esim. huonekalut värillisiä.

Käytettävät materiaalit. Puu oli haastateltujen mielestä suosituin käytettävistä materiaaleista, sen jälkeen lasi ja betoni. Myös kivi ja tiili mainittiin. Osalla haastatelluista ei ollut mielipidettä asiasta. Yksi työntekijöistä haluaisi materiaalia, joka olisi akustisesti vaimentavaa. Muutama haluaisi materiaalia, jota olisi helppo pitää puhtaana.

> He4: Puuta, lasia ja sitten tiililattiahan täällä on perinteisesti ollut, mutta mä en tykkää siitäkään kun se kolisee.
>
> He3: Metalli, puu, lasi, kaikki on käypää. Pleksi. Mikä tahansa mikä on toimivaa.

Olohuonemainen kirjasto. Tulevasta kirjastosta ei haluta kokonaan olohuonemaista, mutta siinä voi olla olohuonemaisia piirteitä esim. sohvia ja nojatuoleja. Yksi haastatelluista kannatti olohuonemaista kirjastoa, mutta kolme haastatelluista oli selkeästi ajatusta vastaan. Yksi haastatelluista ei haluaisi kirjastoon edes sohvaryhmiä ja kohdevalaisimia.

> He2: Siellä pitäisi olla olohuonemaisia tilojakin. Sen jälkeen, kun on löytänyt luettavaa, pitäisi olla tilaa jossa voisi tutustua siihen.
>
> He3: Tarkoitatko istuinryhmiä ja sohvia ja nojatuolia ja sellaisia? Miksei kirjastosta voi löytyä sellaisiakin. Mun mielestä kirjaston ei ole kuitenkaan tarkoitus olla olohuone. Siellä ei ole tarkoitus tehdä ihan kaikkea. Vois olla sohvaryhmä jossa istua mutta siitä ei saisi tulla mikään pulinakerho.
>
> He5: Sohvia, isompiakin sohvia ja yksittäisiä tuoleja sijoitettuna sinne tänne tai pieniä ryhmiä, mutta ei kuitenkaan mikään sellainen mistä tulee olohuonefiilis.

Opasteet. Haastatelluilta tuli erilaisia näkemyksiä siitä millaiset opasteiden tulisi olla kirjastossa. Kaksi haastatelluista liittäisi luokkaopasteisiin mukaan kuvia luokan aiheesta. Yksi kannatti huomiovärien käyttämistä opasteissa, kun taas toisen mielestä opasteiden tulisi olla vaaleita. Haastatellut halusivat mm., että opasteet ovat muunneltavissa, isotekstisiä, selkeitä, suomenkielisiä, ytimekkäitä ja että eri osastojen opasteet olisivat eri väreillä.

> He4: Siellä missä meillä on keittokirjat on kattilat ja siellä missä on urheilu meillä on pesäpallomaila ja jääkiekkomaila ja luokassa 38 on karttakeppi ja liitutaulu mistä näkyy että täällä on tämä aineisto. Joku semmoinen kuva mikä liittyy siihen aiheeseen.

> He5: Mun mielestä me pärjätään ihan suomenkielisillä opasteilla ja vähillä merkeillä. Ei tarvita isoja kylttejä joissa on paljon tekstiä.

Esteettömyys. Kankaanpään nykyisessä kirjastossa hyllyvälit ovat kapeat ja pyörätuolilla liikkuminen kirjaston sisällä on välillä haasteellista. Siksi lähes kaikki haastatelluista mainitsivat sen, että tulevassa kirjastossa pitäisi olla riittävän väljää pyörätuolilla liikkumista varten. Kaksi haastatelluista piti tärkeänä riittävää valaistusta. Kolme haastatelluista mainitsi sen, että ovien täytyy aueta nappia painamalla. Yhden haastatellun mielestä lainaus- ja palautuspöytätasojen korkeuden pitäisi olla sähköisesti säädeltävissä.

> He4: Se alkaa parkkipaikalta. Sieltä täytyy päästä helposti tuohon ulko-ovelle, kaikkien ovien täytyy toimia sähköisesti, hyllyvälit tarttee olla tarpeeks isot että pääsee kulkemaan pyörätuolilla. Palautus- ja lainaustaso täytyy pystyä painamaan sähköisesti oikealle tasolle kun asiakas on pyörätuolissa.

Ekologisuus. Haastateltavien mielestä ekologisuus kannattaa ottaa huomioon tulevaa kirjastorakennusta suunniteltaessa tarpeen ja tilanteen mukaan, mutta se ei ole tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä. Nykyisellään ilmastointi ei toimi kunnolla ja kaikki pitivät sen korjaamista tärkeänä seikkana. Kaksi haastatelluista mainitsi materiaalien ja kalusteiden muunneltavuuden ja kierrätettävyyden. Yksi haastatelluista piti tärkeänä toimivaa tilojen lämmönsäätelyä ja valojen toiminnan automaattisuutta. Kaksi työntekijöistä haluaisi, että uusi kirjastorakennus ei olisi turhan korkea, jolloin ei olisi turhia lämmitettäviä neliömetrejä. Yksi työntekijä oli sitä meiltä, että tulevassa kirjastorakennuksessa kannattaisi käyttää suomalaista puuta ja materiaalia, joka tuotetaan lähellä.

> He2: Se ei tule ensimmäisenä mieleen mutta mitä vähemmän kertakäyttökulttuuria ja mitä vähemmän uusiutuvien luonnonvarojen kautta mennään ainahan se on kotiin päin.

> He4: Valot syttyy, sammuu automaattisesti. Kun sä lähdet tilasta niin valo saa sammua saman tien. Jollakin ledeillä saadaan halpoja valaistusratkaisuja.

> He5: Kierrätystavaroita. Vanhoja tavaroita joita kunnostetaan ja tuunataan. Me voidaan hyödyntää sitä mitä on jäänyt käyttämättä jossain koululla ja toimistoissa. Se pitäisi tietysti tehdä suunnitellusti ja ajatuksella. Isompi idea suunnittelussa, ei yksittäisiä tuoleja ja pöytiä.

Tilat. Haastateltavilta kysyttiin mitä uusia tiloja he haluaisivat tulevaan kirjastoon jo olemassa olevien tilojen lisäksi. Haastatteluissa tuli ilmi varsin erilaisia näkemyksiä tulevan kirjaston tiloista ja nähtäväksi jääkin mitkä toiveet toteutuvat tulevassa kirjastossa.

Neljä työntekijää painotti sitä, että kirjastosta pitäisi löytyä työtiloja asiakkaita varten esim. oman kannettavan käyttöä varten, ja kokoustilaa työntekijöitä ja asiakkaita varten. Neljä haastatelluista toivoi, että kirjastosta olisi hyvät tilat nukketeatteritoiminnan pyörittämiseen jatkossakin. Haastatelluista työntekijöistä kolme mainitsi, että yleisökoneille pitäisi olla oma tilansa, mutta kaksi haastatelluista haluaisi yleisökoneet hajalleen ympäri kirjastoa. Kolme haastatelluista toivoi, että lehtilukusalia ja henkilökunnan tiloja kehitettäisiin ja tulevasta kirjastosta pitäisi löytyä tila myös pienimuotoisia näyttelyitä varten. Kaksi työntekijää haluaisi tilat myös tapahtumien järjestämistä varten. Yksi haastatelluista mainitsi myös tarpeen tutkijan huonetta varten.

> He3: Päätavoite on saada asialliset ja riittävät tilat nykyiselle toiminnalle ja mahdollisesti suunnittelemaan mitä tarvitaan 10, 15, 20 vuoden aikana.

> He4: Lainausosasto täytyy olla tarpeeksi iso. Siellä pitää olla tilaa sille, että pystyy tekemään henkilökohtaista palvelua, ettei kaveri kurki niskan takana.

Äänimaailma. Työntekijät arvostivat sitä, että tulevassa kirjastossa olisi rauhallista ja suhteellisen hiljaista, esim. lehtilukusalissa ja lainaus- ja neuvontaosastolla, mutta kirjastossa olisi myös alueita, joissa pakostakin olisi enemmän ääntä esim. lasten ja nuortenosastot.

> He1: Mun mielestä lehtilukusali ja työskentelytilat pitäis olla hiljaisia, mutta nuorten puolella ja lasten puolella sais puhua normaalilla äänellä.
>
> He3: Nythän on olemassa ääntä eristäviä elementtejä, joilla voidaan vaimentaa ääniä. Kirjastoon pitää mahtua ääntä mutta normaali ääni pitäis olla sellaista että se ikään kuin häviää.
>
> He4: Tässä sä saat pitää meteliä, tässä sun pitää olla ihan hiljaa.
>
> He5: Lainaustiskin pitäisi olla mahdollisimman rauhallinen tila. Erityisesti keskittyminen neuvontatyöhön vaatii rauhallisuutta.

Henkilökunnan tilat. Kysymys henkilökunnan tiloista jakoi haastateltavat: neljä työntekijöistä oli tyytyväisiä nykyisiin sermein eroteltuihin työpisteisiin, kun taas kolme työntekijää toivoi omia työhuoneita. Työntekijöistä kolme toivoi kokoushuonetta henkilökunnan tilojen yhteyteen.

> He2: Noin yleensä olen sitä mieltä, että omat huoneet toimivat paremmin, mutta uskon että sermeillä erotetut työhuoneet ovat suht hyvä kompromissi.
>
> He3: Jokaiselle pitäisi räätälöidä työtila työtehtävien mukaan. Joku tarvitsee enemmän hyllytilaa ja joku enemmän kaappeja.

Pääosin työntekijät olivat tyytyväisiä sosiaalisiin tiloihinsa. Haastatelluista kolme toivoi kuitenkin, että ne olisivat viihtyisämmät. Se onnistuisi pienillä korjauksilla esim. vaalealla värityksellä. Yksi haastatelluista oli sitä mieltä, että sos.tiloissa kaikuu liikaa. Nykyisellään sos.tiloissa ei ole suihkua. Kaksi työntekijää oli sitä mieltä, että sitä ei tarvitakaan, mutta yksi haastatelluista toivoi suihkua.

> He2: Sos.tilat ovat aika karut tällä hetkellä, mutta kyllä niidenkin kanssa toimeen tulee.
>
> He3: En mä tiedä. Nykyiset tilat ovat ihan välttävät. Suihkua ei ole, mutta en toisaalta sitä kaipaa. Oma lokerikko riittää ja yhteinen keittiötila, johon kaikki mahtuu ja juttu kulkee, niin se on ihan hyvä.

Palvelut. Melkein kaikki haastatelluista mainitsivat, että he haluavat avovaraston tulevaan kirjastoon, mutta sen tuleva paikka on vielä epäselvä. Vanhoissa kirjoissa on niille ominainen, vahva haju, joten niiden sijoitusta täytyy miettiä tarkkaan. Työntekijöistä neljä toivoi, että kirjastosta löytyisi digitointipalvelut. Neljä työntekijää toivoi, että lehtilukusalia voitaisiin pitää auki enemmän kirjaston ollessa muuten kiinni. Kaksi työntekijöistä haluaisi parantaa kotiseutukokoelman näkyvyyttä kirjas-

tossa. Kaksi haastatelluista ehdotti kahvilaa tai ainakin kahviautomaattia kirjaston yhteyteen. Yksi työntekijä ehdotti pelipäiviä ja elokuvailtoja. Kaksi haastateltua mainitsi, että tulostus- ja kopiointimahdollisuuden tulisi säilyä ennallaan. Kahden haastatellun mielestä kirjastossa pitäisi olla musiikin kuuntelumahdollisuus. Yksi haastatelluista haluaisi kirjastoon netin peruskäytön opetusta, e-kirjojen käytön opastusta jne.

> He3: Digitointipalvelut vois olla ihan jees.
>
> He4: Semmoista palvelua pitäis saada enemmän, esim. netin peruskäyttöö, ihan tiedonhaun perusteita, miten käytetään kännykkää tai tablettia.
>
> He5: Avoin varasto ja kotiseutukokoelma. Vaikka omassa huoneessaan, mutta asiakaspuolella. Kopiointimahdollisuus nykysellään, digitointipalvelut.

Nuortenosasto. Haastattelujen perusteella nuortenosaston pitäisi olla muun kirjaston yhteydessä ilman väliseiniä, jolloin tilan valvominen olisi helpompaa. Työntekijöistä neljä kannatti sitä. Lähes kaikki haastatelluista haluaisivat nuortenosastolle nykyistä enemmän tietokoneita. Viiden työntekijän mielestä nuortenosastolle tarvittaisiin mukavia nojatuoleja ja sohvia. Neljä työntekijöistä oli sitä mieltä, että nuorten puolelle tarvitaan työskentelytilaa, läksyjentekonurkkausta yms. Yksi työntekijöistä ehdotti kirjastoon nuorten omaa pelitilaa, mutta neljä haastatelluista vastusti sitä. Kolme työntekijää ehdotti nuortenosastolle tilaa kirjanäyttelyitä varten.

> He2: Nuorten kulttuuriin liittyvää somistusta.
>
> He3: Mukavampi, erityyppinen istuinryhmä.
>
> He4: Vähän trendikkäämpiä kalusteita kuin aikuisten puolelle, mutta jotakin, missä on vähän särmää, ettei oo perustuolia.
>
> He5: Löhötuoleja, sohva, enemmän väriä. Joku nuorten porukka vois olla mukana suunnittelemassa. En luottais siihen että me keski-ikäiset naiset osattais sanoa. Vois kattoa mallia isommista kirjastoista.

Muuta. Lähes kaikki haastatelluista mainitsivat, että kirjaston ilmastointi pitäisi saada kuntoon. Yksi työntekijä haluaisi, että kirjaston kalusteet olisivat siirreltäviä ja muunneltavia, ja niitä voisi viedä osastolta toiselle. Toista haastateltavaa askarrutti neuvonnan ja asiakaskohtaamisen järjestäminen mahdollisimman toimivaksi

ja miellyttäväksi. Yksi työntekijä haluaisi poistokirjamyynnille aulaa huomaamattomamman paikan.

> He2: Toivon, että saadaan ilmanvaihto viimeinkin toimimaan kunnolla ja järkevässä aikataulussa.
>
> He7: Isommat tilat ja väljempää.

9 TULOSTEN YHTEENVETOA

Kyselyn ja teemahaastattelujen perusteella muodostui kuva siitä, millaisen kirjaston kankaanpääläiset vastaajat ja kirjaston henkilökunta haluavat. Niissä oli paljon samankaltaisuuksia, mutta myös eroavaisuuksia.

Kyselyn tulosten yhteenvetoa. Suurin osa kankaanpääläisistä vastaajista haluaisi kirjaston, joka olisi nykyisessä paikassa remontoituna ja laajennettuna. Erityisesti kirjaston nykyistä paikkaa kannattivat 15–25-vuotiaat miehet ja naiset sekä yli 65-vuotiaat miehet. Kirjasto on ollut samoissa tiloissa vuodesta 1977 koulun yhteydessä ja ilmeisesti paikkaa pidetään hyvänä. Kirjaston nykyiset aukioloajat ovat riittävät eli ma–pe klo 11–19 ja la klo 10–14. Tulevaan kirjastoon pitäisi palkata lisää henkilökuntaa, jos aukioloaikoja laajennettaisiin.

Omatoimikirjasto-kohta jakoi vastaajat lähes puoliksi, puolet kannatti ja puolet vastusti sitä. Erityisen selvästi 15–25-vuotiaat miehet ja naiset kannattivat omatoimikirjastoa. Omatoimikirjaston vastustajia olivat 15–25-vuotiaat naiset ja yli 65-vuotiaat miehet ja naiset. Monelle vastaajalle omatoimikirjasto-käsite on varmasti vielä epäselvä eivätkä he tiedä mitä se pitää sisällään. Vastaajat kannattivat omatoimikirjastoon ikärajoja. Lähinnä he pelkäsivät, että ikärajattomassa omatoimikirjastossa tapahtuisi väärinkäytöksiä ja ilkivaltaa.

Palautusautomaatti-kohta jakoi vastaajat taas puoliksi, lähes puolet kannatti sitä ja puolet vastusti. Monet vastaajat eivät varmastikaan ole käyttäneet palautusautomaattia. Palautusautomaatin käyttöä kannattivat 15–25-vuotiaat miehet ja naiset. Myös 51–65-vuotiaat miehet ja naiset ja yli 65-vuotiaat miehet olivat palautusautomaatin kannalla. Palautusautomaatin vastustajia olivat 15–25-vuotiaat miehet ja naiset, 36–50-vuotiaat miehet sekä yli 65-vuotiaat miehet ja naiset. Pal-

jon palautusautomaatin kannattajia ja vastustajia löytyi siis juuri 15–25-vuotiaista miehistä ja naisista.

Suurin osa vastaajista ei käytä kirjaston nykyistä lainausautomaattia. Syynä on suureksi osaksi se, että he haluavat henkilökohtaista palvelua henkilökunnalta. Yllättävän paljon oli kuitenkin myös sellaisia, jotka eivät tienneet koko automaatin olemassaolosta. Tulevassakin kirjastorakennuksessa täytyy olla palautusluukku, josta kirjoja saa palautettua kirjaston ollessa kiinni. Nykyinen palautusluukkusysteemi vaatii kuitenkin kehittämistä.

Nykyisiin opasteisiin oltiin toisaalta osin tyytyväisiä, mutta kirjastoon haluttaisiin lisäksi selkeitä, värikkäitä, riittävän isoja ja kuvallisia opasteita. Vastausten perusteella kirjaston värimaailman tulisi olla neutraali, ja materiaaleina käytettäisiin puuta ja lasia.

Kankaanpääläiset vastaajat toivoivat, että tulevasta kirjastosta löytyisi tilaa pienimuotoisia tapahtumia ja näyttelyitä varten, avoimia työskentely- ja opiskelutiloja sekä olohuonemaisia nojatuoliryhmiä ja sohvia. He toivoisivat kirjaston palvelutarjontaan tulostus- ja kopiointimahdollisuuden, kahvilan sekä lehtilukusalin, joka olisi auki, vaikka kirjasto on kiinni. Lainattavat tabletit ja e-kirjan lukulaitteet saivat myös mukavasti kannatusta.

Kirjaston nuortenosaston pitäisi olla omassa huoneessaan. Erityisesti nuoret olivat tätä mieltä. Nuorille pitäisi olla rauhalliset tilat läksyjen tekoa varten sekä mukavia tuoleja ja sohvia.

Teemahaastattelujen tulosten yhteenvetoa. Kolme haastatelluista työntekijöistä haluaisi Kankaanpäähän uuden kirjastorakennuksen Kulttuurikampukselle Taidekoulun viereen. Se mahdollistaisi toimivan yhteistyön muiden kulttuuritahojen kanssa. Kirjaston aukioloaikoihin oltiin tyytyväisiä, mutta lehtilukusalin aukioloon toivottiin laajennuksia. Lehtilukusali olisi silloin auki ilman henkilökuntaa. Yhtä haastateltua lukuun ottamatta työntekijät eivät kannattaneet omatoimikirjastoa. Lisäksi yksi työntekijä haluaisi, että kirjastossa olisi yksi omatoimikirjastohuone. Omatoimikirjaston ikärajoista oli lähes yhtä monta mielipidettä kuin mitä oli haastateltavia.

Työntekijät eivät halua tulevaan kirjastoon palautusautomaattia. Kolme työntekijöistä haluaisi, että käytössä olisi edelleen lainausautomaatti sitä tarvitseville. Kaikki kannattivat uuteen kirjastorakennukseen palautusluukkua, mutta sen systeemiä pitäisi kehittää paremmaksi.

Tulevan kirjastorakennuksen haluttiin olevan vaalea, valoisa ja avara. Esimerkiksi opasteilla, huonekaluilla, tekstiileillä ja hyllynpäädyillä saataisiin väriä muutoin vaaleaan ympäristöön. Kirjastorakennuksessa käytettäisiin materiaalina puuta, lasia ja betonia. Jos työntekijät saisivat päättää, kirjasto ei olisi sisältä olohuonemainen, mutta siinä olisi olohuonemaisia piirteitä, esim. sohvia ja nojatuoliryhmiä. Haastateltavilla oli erilaisia näkemyksiä opasteista. Joku halusi huomiovärejä opasteisiin, kun taas jonkun toisen mielestä opasteiden tulisi olla vaaleita. Henkilökunnan mielestä opasteiden tulisi olla mm. kuvallisia, muunneltavia, selkeitä ja isotekstisiä. Eri osastojen opasteet olisivat erivärisiä.

Työntekijöiden mielestä tulevassa kirjastossa pitäisi olla riittävän väljää pyörätuolilla liikkumista varten ja ovien pitäisi aueta sähköisesti. Kirjastorakennuksen ekologisuus otettaisiin huomioon tarpeen mukaan, esim. ilmastointi korjattaisiin sekä materiaaleja ja kalusteita voitaisiin muunnella ja kierrättää. Tulevan kirjastorakennuksen tulisi olla sopivan korkuinen, ettei rahaa kulu turhaan hukkaneliöiden lämmittämiseen.

Haastateltavilla oli erilaisia näkemyksiä tulevan kirjaston tiloista. Tärkeänä pidettiin kuitenkin sitä, että kirjastosta löytyy rauhallisia työtiloja asiakkaita varten sekä kokoustilaa henkilökuntaa ja asiakkaita varten. Nukketeatteritoiminnan toivottiin jatkuvan uusissakin tiloissa. Lehtilukusalia ja henkilökunnan työtiloja haluttiin kehitettävän. Lisäksi toivottiin, että kirjastosta löytyisi tilaa pienimuotoisia näyttelyjä varten.

Haastateltavien mielestä tietyillä alueilla kirjastossa pitää olla hiljaista ja rauhallista esim. lehtilukusalissa, mutta joissakin osissa kirjastoa ääntä on pakostakin enemmän, esim. lasten- ja nuortenosastoilla.

Mielipiteet henkilökunnan tiloista jakaantuivat: neljä haastateltavista kannatti nykyisiä sermein eroteltuja työpisteitä ja kolme halusi omat työhuoneet. Henkilökunnan tilojen yhteydessä pitäisi olla kokoushuone. Haastateltavat olivat tyytyväisiä

henkilökunnan sosiaalisiin tiloihin, mutta he toivoivat, että ne olisivat viihtyisämmät.

Haastateltavat halusivat tulevaan kirjastoon avovaraston, mutta sen paikassa on vielä pohtimista. Kotiseutukokoelmallakin tulisi olla parempi paikka asiakaspuolella. Kirjastossa pitäisi olla digitointipalvelut sekä musiikin kuuntelumahdollisuus. Lehtilukusalin pitäisi voida olla auki, vaikka kirjasto olisi muuten kiinni. Tulevassa kirjastossa tulisi olla kahvila tai ainakin kahviautomaatti. Ilmastoinnin pitäisi olla kunnossa.

Haastateltavien mielestä nuortenosaston pitäisi olla muun kirjaston yhteydessä ilman väliseiniä. Silloin tilan valvominen olisi helpompaa. Nuortenosastolla tulisi olla nykyistä enemmän tietokoneita, työskentelytilaa sekä mukavia nojatuoleja ja sohvia. Haastateltavista neljä ei halunnut nuortenosastolle omaa tilaa pelaamista varten. Nuortenosastolla tulisi olla tilaa kirjanäyttelyitä varten.

Kyselyn ja teemahaastattelujen tulosten vertailua. Vastaajina olleet kankaanpääläiset ja haastatellut työntekijät halusivat tulevan kirjaston eri paikkoihin. Kyselyyn vastaajista suurin osa haluaisi kirjaston olevan nykyisessä paikassa remontoituna ja laajennettuna, mutta haastatelluista työntekijöistä kolme halusi tulevan kirjaston Kulttuurikampukselle Taidekoulun viereen. Neljällä työntekijällä ei ollut mielipidettä asiasta.

Sekä suuri osa kyselyyn vastanneista että haastatellut olivat tyytyväisiä kirjaston nykyisiin aukioloaikoihin. Aukioloaikojen laajentaminen tarkoittaisi sitä, että nykyistä henkilöstömäärää tulisi lisätä. Molemmat osapuolet toivoivat kuitenkin sitä, että lehtilukusali voisi olla laajemmin auki ilman henkilökuntaa.

Kyselyyn vastanneista lähes puolet kannatti omatoimikirjastoa ja liki puolet vastusti sitä. Omatoimikirjasto ei saanut juurikaan kannatusta haastateltujen keskuudessa. Haastatelluista työntekijöistä yksi kannatti omatoimikirjastoa, joka pitäisi sisällään kaikki asiakastilat. Yksi työntekijä oli sitä mieltä, että yksi huone kirjastosta voisi toimia omatoimikirjastona. Kyselyyn vastanneista runsas puolet kannatti ikärajoja omatoimikirjastoon. Lähinnä he pelkäsivät, että ikärajattomassa omatoimikirjastossa tapahtuisi väärinkäytöksiä ja ilkivaltaa. Haastateltujen mielipiteet vaihtelivat ikärajattomasta omatoimikirjastosta 18 vuoden ikään.

Suurin osa kyselyyn vastaajista ei käytä kirjastossa olevaa lainausautomaattia. Moni heistä halusi kirjoja lainatessaan asioida henkilökohtaisesti henkilökunnan kanssa. Yllättävän moni ei tiennyt kirjastossa olevan lainausautomaattia. Haastatelluista työntekijöistä kolme piti lainausautomaattia hyvänä vaihtoehtona varsinkin ruuhka-aikaan.

Kyselyyn vastanneista kankaanpääläisistä puolet kannatti palautusautomaatin käyttöä ja puolet vastusti sitä. Välttämättä monikaan vastaajista ei ole kokeillut käyttää palautusautomaattia. Suurin osa haastatelluista työntekijöistä ei halua tulevaan kirjastoon palautusautomaattia. Palautusautomaattisysteemi vaatii aika isot tilat ja palauttaessaan kirjat tiskille asiakkaat voivat hoitaa myös muita asioita, esim. varauksia ja uusintoja, henkilökunnan kanssa. Suurin osa kyselyyn vastaajista piti palautusluukkua kätevänä tapana palauttaa kirjoja kirjaston ollessa muutoin kiinni. Myös kirjaston henkilökunta kannatti palautusluukun käyttöä, mutta nykyistä toimintaa pitää kehittää paremmin toimivaksi.

Osa kyselyyn vastaajista oli tyytyväisiä nykyisiin opasteisiin, mutta toisaalta osa halusi selkeitä, värikkäitä, riittävän isoja ja kuvallisia opasteita. Haastatelluilla työntekijöillä oli keskenään myös erilaisia näkemyksiä opasteista, esim. käytetäänkö huomiovärejä vai vaaleita värejä. Heidän mielestään opasteiden pitäisi olla mm. muunneltavissa olevia, isotekstisiä, selkeitä, suomenkielisiä, ytimekkäitä ja kuvallisia. Eri osastojen opasteiden pitäisi olla erivärisiä. Kyselyyn vastaajien ja haastateltujen näkemykset opasteista olivat siis pitkälti samanlaisia.

Kankaanpääläisten vastaajien mielestä kolme tärkeintä uutta tilaa kirjastossa ovat tila pienimuotoisia tapahtumia ja näyttelyjä varten, avoimet työskentely- ja opiskelutilat sekä nojatuoliryhmät ja sohvat. Haastatelluista työntekijöistä kolme kannatti myös sitä, että tulevasta kirjastosta löytyisi tila pienimuotoisia näyttelyjä varten. Kaksi haastatelluista halusi kirjastoon tilat tapahtumien järjestämistä varten. Yli puolet haastatelluista haluaisi kirjastoon työtiloja asiakkaita varten. Kirjaston työntekijät eivät halua tulevasta kirjastosta olohuonemaista, mutta siinä voisi olla olohuonemaisia piirteitä, esim. sohvia ja nojatuoleja. Kankaanpääläisten kyselyyn vastaajien ja haastateltujen työntekijöiden toiveet tilojen suhteet olivat siis paljolti samanlaisia. Työntekijät toivoivat lisäksi kokoustilaa asiakkaita ja työntekijöitä varten sekä hyvät tilat nukketeatteritoiminnan pyörittämiseen.

Tämän opinnäytetyön perusteella ei voida ratkaista sitä miten tietokoneet sijoitetaan kirjastoon, yhteen tilaan vai hajalleen ympäri kirjastoa. Nimittäin molempien vaihtoehtojen kannatus kyselyn tulosten perusteella oli yhtä suuri. Haastatelluista työntekijöistä kolme haluaisi tietokoneille oman tilansa ja kaksi työntekijää haluaisi tietokoneet hajalleen ympäri kirjastoa. Vajaa kolmasosa kyselyyn vastaajista jakaisi tulevan kirjaston äänivyöhykkeisiin. Haastatellut työntekijät olivat sitä mieltä, että kirjastossa on alueita, joissa täytyy olla hiljaista, esim. lehtilukusali. Kirjastosta löytyy kuitenkin myös osastoja, joissa on luonnostaan enemmän ääntä, esim. lasten- ja nuortenosastot

Kyselyyn vastaajat valitsivat mielestään kolme tärkeintä palvelua kirjastossa. Niitä olivat kopiointi- ja tulostusmahdollisuus, kirjaston yhteydessä oleva kahvila sekä lehtilukusali, joka olisi auki, vaikka kirjasto on kiinni. Iso osa vastaajista haluaisi myös kirjaston lainaavan tabletteja ja e-kirjan lukulaitteita. Runsas kolmannes kyselyyn vastaajista haluaisi kirjastossa olevan tallenteiden kuuntelu- ja katselumahdollisuuden sekä elokuvailtoja. Epähuomiossa haastattelussa työntekijöiltä kysyttiin vain uusista palveluista. Kopiointi- ja tulostusmahdollisuus on jo olemassa oleva palvelu Kankaanpään kirjastossa, ja siksi kahta poikkeusta lukuun ottamatta työntekijät eivät maininneet sitä. Työntekijöistä neljä haluaisi kirjaston lehtilukusalin olevan nykyistä enemmän auki myös silloin, kun kirjasto on kiinni. Kirjaston yhteydessä olevan kahvilan tai kahviautomaatin sekä musiikin kuuntelumahdollisuuden mainitsi kaksi haastatelluista. Kirjaston järjestämiä elokuvailtoja ehdotti yksi haastatelluista.

Lähes kaikki haastatelluista työntekijöistä haluaisivat avovaraston yleisötilojen yhteyteen, mutta kyselyyn vastanneet eivät pitäneet tätä palvelua niin tärkeänä. Kaksi haastatelluista työntekijöistä ehdotti myös kotiseutukokoelman parempaa saavutettavuutta, mutta sekään ei ollut kyselyyn vastanneiden mielestä tärkeimpien palveluiden joukossa. Tällä hetkellä vanhojen kirjojen varasto ja kotiseutukokoelma ovat työntekijöiden tilojen yhteydessä, ja varmaan siksi kyselyyn vastaajat eivät koe niitä itselleen läheisiksi palveluiksi. Työntekijät haluaisivat varmastikin, että vanhat, arvokkaat kirjat olisivat helpommin asiakkaiden ulottuvilla. Yli puolet haastatelluista työntekijöistä haluaisi kirjastoon digitointipalvelut, mutta tätäkään palvelua kyselyyn vastaajat eivät arvottaneet tärkeimpien palvelujen joukkoon.

Suurin osa kyselyyn vastanneista nuorista (alle 26-vuotiaat) oli sitä mieltä, että nuortenosaston pitäisi olla omassa huoneessaan. Haastatellut työntekijät haluaisivat kuitenkin nuortenosaston muun kirjaston yhteyteen ilman väliseiniä, jolloin nuortentilaa ei tarvitsisi erikseen valvoa. Muutoin kyselyyn vastaajat ja haastatellut työntekijät olivat aika tavalla samoilla linjoilla: nuortenosastolla pitäisi olla mukavia sohvia ja nojatuoleja sekä rauhalliset työtilat. Kyselyyn vastaajista vain alle 15-vuotiaat pitivät nuorten omaa pelitilaa ja tietokonepelejä tärkeinä. haastatelluista Työntekijöistä neljä ei halunnut nuortenosastolle tilaa pelaamista varten ja tietokonepelejä.

Iso osa kyselyyn vastaajista haluaa tulevan kirjaston olevan neutraali värimaailmaltaan. Kirjaston työntekijät toivoivat vaaleaa kirjastoa. Molemmille väritoiveille on varmasti samaa se, että neutraalin ja vaalean värityksen vastapainoksi kirjastoon toisi väriä esim. taideteokset, tekstiilit ja huonekalut.

Kyselyyn vastaajat ja haastatteluun osallistuneet olivat samaa mieltä kirjastossa käytettävistä materiaaleista. Puu oli suosituin vaihtoehto materiaaleista ja sen jälkeen tuli lasi. Haastatellut työntekijät pitivät myös betonia hyvänä valintana. Uusissa kirjastoissa on käytetty paljon betonia materiaalina, mikä ehkä vaikutti työntekijöiden mielipiteeseen.

10 POHDINTAA

Tätä työtä varten selvitettiin kankaanpääläisten ja kirjaston henkilökunnan toiveita siitä, millaisen kirjaston he tulevaisuudessa haluavat Kankaanpäähän. Työn mielenkiintoinen puoli oli juuri sen yhteys käytäntöön. Opintotyöhön valittiin tutkimusmenetelmiksi sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen menetelmä. Kaksi eri tutkimusmenetelmää täydentää toisiaan ja tutkittavaa asiaa on tarkasteltu kahdesta eri näkövinkkelistä, kankaanpääläisten ja kirjaston henkilökunnan kannalta.

Kyselylomake tehtiin tiiviissä yhteistyössä Kankaanpään kirjaston henkilökunnan kanssa, joten siinä oli vahvasti mukana heidän katsantokantansa. Kyselyyn osallistui hyvin vastaajia, 259 kankaanpääläistä, mikä lisää tutkimuksen luotettavuutta. Webropol-kyselyssä vastaaja oli pakotettu vastaamaan jokaiseen kohtaan, mutta osa kyselyn paperiversion vastaajista oli jättänyt vastaamatta joihinkin kohtiin. Kun paperiversioiden tietoja tallennettiin Webropoliin, piti tietojen tallentajan täydentää itse puuttuvat kohdat Webropoliin, mikä seikka laskee tutkimuksen luotettavuutta. Paperiversioissa oli jonkin verran puutteellisia vastauksia, joten ehkä kysely olisi kannattanut tehdä vain Webropol-kyselynä. Myös joidenkin kohtien Miksi-jatkokysymyksiin monet vastaajat kirjoittivat vastauksia, joita ei voinut hyödyntää tutkimuksessa. Joissakin kohdissa hylättyjen vastausten prosenttiosuus oli siksi suuri. Toisaalta Miksi-kysymyksiin saatiin paljon hyödyllistä tietoa vastaajien mielipiteistä, joten oli ihan hyvä, että ne olivat mukana kyselylomakkeessa.

Haastattelujen tekeminen oli antoisaa ja henkilökunta osallistui niihin innokkaasti. Osa haastatteluista venyikin siksi noin tunnin mittaisiksi. Oli selvää, että henkilökuntaa innosti olla mukana tulevan kirjastorakennuksen suunnittelussa. Haastattelujen avulla työntekijöille myös itselleen kirkastui varmasti paremmin kuva siitä millaisen kirjaston he haluavat. Haastattelujen tulosten purkaminen oli haasteellista, sillä niistä haluttiin antaa mahdollisimman totuudenmukaisen kuva ja siksi työntekijöiden toiveet raportoitiin tarkasti.

Kuten Tulosten yhteenvetoa-luvussa mainittiin, haastattelijalle sattui kömmähdys Palvelut-haastattelukohdassa. Haastateltavilta työntekijöiltä kysyttiin toiveita vain uusista palveluista, joten he eivät puhuneet tulostus- ja kopiointimahdollisuudesta,

joka on jo olemassa oleva palvelu. Pari työntekijää kuitenkin mainitsi tulostus- ja kopiointimahdollisuuden siitä huolimatta. Tulostus- ja kopiointimahdollisuus oli yksi kohta kyselylomakkeen palveluja koskevassa osiossa, jossa muut kysyttävät palvelut olivat uusia palveluja. Kyselylomakkeessa olisi varmasti kannattanut kysyä omassa kohdassaan uusista palveluista ja kartoittaa mielipiteitä jo olemassa olevista palveluista eri kysymyksellä. Varmasti työntekijät kuitenkin pitävät tulostus- ja kopiointimahdollisuutta tärkeänä kirjaston tarjoamana palveluna, josta ei haluta luopua.

Kankaanpään kirjastossa on tärkein asia kunnossa eli asiakaspalvelu on asiallista, kohteliasta ja ystävällistä. Tästä todistavat monien kyselyyn vastanneiden kiittävät kommentit. Nykyinen kirjastorakennus on kuitenkin pian 40 vuotta vanha, ja se tarvitsee perusteellista remonttia ja laajentamista. Tätä kirjoittaessani on selvinnyt, että Kankaanpään kirjasto jatkaa nykyisessä paikassaan ja sitä tullaan remontoimaan ja laajentamaan lähivuosina, joten suurin osa kankaanpääläisistä kyselyyn vastaajista on varmaankin tyytyväisiä ratkaisuun.

Tämän työn jälkeen olisi mahdollista tutkia edelleen millainen kirjasto Kankaanpäähän lopulta valmistuu ja vastaako se kankaanpääläisten ja kirjaston henkilökunnan tässä työssä esittämiä toiveita.

LÄHTEET

Aaltonen, H. 2012. The Finnish Library Space. – From stacks to living room: history of the development of public library spaces in Finland. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Apila. 2015. Seinäjoen kaupunginkirjasto – maakuntakirjasto. [Verkkosivusto]. [Viitattu 24.9.2015]. Saatavana: https://kirjasto.seinajoki.fi/tietoa/kirjastorakennukset/apila/

Ekologisen kestävyyden opas kirjastoille. 2012. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 17.11.2015]. Saatavana: http://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/kestavakehitysopaskirjastoille.pdf

Elenius, L. 2012. Asiakkaat avuksi. Kirjastolehti 105 (5), 36–37.

Elenius, L. 2014. Kirjasto ilman henkilökuntaa. Kirjastolehti 107 (5), 21–23.

He1. Kirjastotyöntekijä. Haastateltu 13.8.2015.

He2. Kirjastotyöntekijä. Haastateltu 13.8.2015.

He3. Kirjastotyöntekijä. Haastateltu 13.8.2015.

He4. Kirjastotyöntekijä. Haastateltu 13.8.2015.

He5. Kirjastotyöntekijä. Haastateltu 13.8.2015.

He6. Kirjastotyöntekijä. Haastateltu 13.8.2015.

He7. Kirjastotyöntekijä. Haastateltu 13.8.2015.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

HelMet. 2015. Omatoimikirjastot. [Verkkosivusto]. [Viitattu 18.9.2015]. Saatavana: http://www.helmet.fi/fi FI/Kirjastot_ja_palvelut/Omatoimikirjastot

Hiltunen, A. 2015. Tulevaisuuden kirjasto on auki silloin, kun sinä haluat. [Verkkosivu]. [Viitattu 25.11.2015]. Saatavana: http://yle.fi/uutiset/tulevaisuuden_kirjasto_on_auki_silloin_kun_sina_haluat/8310009

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.

Hämäläinen, K., Vilkka, H. & Miettinen, S. 2011. Asiakasymmärryksen ja käyttäjätiedon hankkiminen. Teoksessa: S. Miettinen (toim.) Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen. Helsinki: Teknologiainfo Teknova Oy, 60–75.

Kankaanpää. Ihmisen kokoinen taidekaupunki. Ei julkaisuaikaa. Esite.

Kankaanpään kirjasto. 2015. [Verkkosivusto]. [Viitattu 1.9.2015]. Saatavana: http://www.kankaanpaa.fi/sivistyskeskus/html/fi/kirjasto.html

Kekki, K. 2006. Kirjaston kehittämisohjelma 2006–2010. Kirjasto maaseudun ja taajamien monipalvelukeskuksena. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Opetusministeriö. Opetusministeriön julkaisuja 2006:4. [Viitattu 8.9.2015]. Saatavissa myös http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/opm44.pdf

Keskustakirjaston kaverit – tekeminen edellä tuloksiin. 2015. Keskustakirjasto 2017. [Verkkosivusto]. [Viitattu 31.8.2015]. Saatavana: http://keskustakirjasto.fi/unelmia/kaverit/

Koivisto, M. 2007. Mitä on palvelumuotoilu? – Muotoilun hyödyntäminen palvelun suunnittelussa. Taiteen maisterin lopputyö. Taideteollinen korkeakoulu. Saatavana: http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Artikkelit/Lopputyo_TaM_MikkoKoivisto_2007.pdf

Koivisto, M. 2011. Palvelumuotoilun peruskäsitteet. Teoksessa: S. Miettinen (toim.) Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen. Helsinki: Teknologiainfo Teknova Oy, 42–59.

Koivu, I. 2012. Tilaa peleille ja hiljaisuudelle. Kirjastolehti 5, 14.

Koivu, I. 2012. Inspiroiva uudistila. Kirjastolehti 5, 15.

Koivu, I. 2012. Nuorille omat tilat. Kirjastolehti 5, 16.

Lantto, R. (toim.) 2012. Kaisa-talo. Helsingin yliopiston pääkirjasto. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Launonen, V. 2015. Sosiaalisuuden muutos kirjastoissa. Teoksessa L. Hokkanen (toim.) Sosiaalinen kirjasto – lukemattomien mahdollisuuksien maailma. Helsinki: BTJ Finland Oy, 45–67.

Lielahti, M. 2012. Yliopiston uusi olohuone. [Verkkolehtiartikkeli]. Ylioppilaslehti 6.2.2012. [Viitattu 18.11.2015]. Saatavana: http://ylioppilaslehti.fi/2012/02/yliopiston-uusi-olohuone/

Lähteenmäki, A. 2001. Katsaus kirjaston 140 vuoteen. Kankaanpään joulu 2001, 29–31.

Lähteenmäki, A. 2015. Kirjaston tilatarveselvitys 2008/päivitys 2015. Kankaanpää: sivistyskeskus.

McDonald, A. 2006. The ten commandments revisited: the qualities of good library space. LIBER Quarterly: The Journal of European Research Libraries 16 (2): ei sivuja. Saatavana: http://liber.library.uu.nl/index.php/lq/article/view/7840/8011

Miettinen, V. 2015. Keskustakirjasto 2017. Osallistuva budjetointi. [Verkkosivusto]. [Viitattu 31.8.2015]. Saatavana: http://keskustakirjasto.fi/unelmia/osallistuvabudjetointi/

Nielsen, G. & Irvall, B. 2005. Esteetön kirjasto. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 31.8.2015]. 3. Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/tyoeryhmaet_ja_selvitykset/esteettomyys/esteeton_kirjastonkaytto.pdf

Niinimäki, P-L. 2015. Tässä on tulevaisuuden kirjasto. Ilkka 2.8.2015, 18.

Satakirjastot. 2015. [Verkkosivusto]. [Viitattu 18.9.2015]. Saatavana: https://www.satakirjastot.fi/web/arena/kirjastot

Silmälä, P. 2012. Oppiva kirjasto. [Verkkosivusto]. [Viitattu 28.8.2015]. Saatavana: https://wiki.metropolia.fi/display/oppivakirjasto/oppiva+kirjasto

Sipilä, S. 2015. Strong libraries, strong societies. [Verkkolehtiartikkeli]. El profesional de la información 24 (2), 95–101. [Viitattu 23.9.2015]. Saatavana: http://www.elprofesionaldelainformacion.com/contenidos/2015/mar/02.pdf

Suomen yleisten kirjastojen tilastot. 2014. Kankaanpää. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.4.2015]. Saatavana: http://tilastot.kirjastot.fi

Tilastokeskus. 2013. Kankaanpää. Saatavana: http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/214.html

Tilastokeskus. 2015. Kankaanpään väestörakenne. Väestön ennakollinen ikärakenne muuttujina alue, sukupuoli, vuosineljännes ja ikä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.11.2015]. Saatavana: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vamuu/020_vamuu_tau_103.px/table/tableViewLayout1/?rxid=c9d356a5-b3e5-4358-8df7-f17c1e6b2b02

Turvallinen kaupunki. 2014. Kaikille avoin kaupunki: Esteettömyys. [Verkkosivu]. Helsinki: Aalto yliopisto. [Viitattu 1.9.2015]. Saatavana: http://www.turvallinenkaupunki.fi/turvallisuusteemat/sosiaalisesti-turvallinenelinymparisto/suunnittelun-suuntaviivoja/kaikille-avoin-kaupunki/esteettomyys

Tyrväinen, J. 2011. Asiakkaat kirjastopalvelujen arvioijina – asiakaspalautteen anti jatkuvalle kehittämiselle. Teoksessa P. Almgren & P. Jokitalo (toim.) Kirjasto 2012 asiakkaan asialla. Helsinki: BTJ Helsinki Oy, 158–193.

Valleala, S. 2013. Keskustakirjasto 2017. Käännöksen aika. [Verkkosivusto]. [Viitattu 23.9.2015]. Saatavana: http://keskustakirjasto.fi/2013/11/25/kaannoksen-aika/

Yleisten kirjastojen laatusuositus. 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:20. Saatavana: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OKM20.pdf?

Yleisten kirjastojen neuvoston strategia 2011–2016. 2010. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 1.9.2015] Saatavana: http://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Ykn-strategia-kirjastoversio-fin.pdf

Yle-uutiset. Satakunta. 2014. Satakirjastot pisti kirjoihin vauhtia – pikkukirjastot hyötyivät. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.9.2015]. Saatavana: http://yle.fi/uutiset/satakirjastot_pisti_kirjoihin_vauhtia_-pikkukirjastot_hyotyivat/7063438

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Teemahaastattelurunko

LIITE 1. Kyselylomake

Kysely Kankaanpään tulevaisuuden kirjastosta

Hyvä vastaaja!

Opiskelen Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kirjastoalaa ja kerään opinnäytetyötäni varten tietoa siitä, millaisen kirjaston kankaanpääläiset haluavat tulevaisuudessa. Tällä hetkellä on olemassa kaksi suunnitelmaa: nykyiset kirjastotilat remontoidaan ja laajennetaan tai sitten rakennetaan kokonaan uusi kirjastorakennus mahdolliselle Kulttuurikampukselle Taidekoulun viereen. Nyt sinulla on mahdollisuus antaa mielipiteesi tulevasta kirjastorakennuksesta tällä kyselylomakkeella. Kyselyyn vastaamalla ja lisäämällä yhteystietosi kyselyn loppuun olet mukana kirja-arvonnassa. Antamasi vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Ystävällisin terveisin,
Minna Saari
minna.saari@seamk.fi

Vastaa ympyröimällä mielestäsi oikea vaihtoehto.

1. Sukupuoli 1. mies 2. nainen

2. Ikä
1. Alle 15
2.15–25
3. 26–35
4. 36–50
5. 51–65
6. Yli 65

3. Elämäntilanne
1. Koululainen
2. Opiskelija
3. Työelämässä
4. Työtön tällä hetkellä
5. Kotiäiti/koti-isä
6. Eläkeläinen

4. Kuinka kaukana asut Kankaanpään kirjastosta?

1. 0,5 km - 1 km
2. 2 km - 3 km
3. 4km – 6 km
4. 7km – 9 km
5. Yli 10 km

5. Kuinka usein käyt kirjastossa?

1. Useita kertoja viikossa
2. Kerran viikossa
3. Muutaman kerran kuukaudessa
4. Kerran kuukaudessa
5. Muutaman kerran vuodessa
6. En käy kirjastossa

6. Missä haluaisit kirjaston tulevaisuudessa sijaitsevan?

1. Nykyisessä paikassa laajennettuna ja remontoituna.
2. Uusissa tiloissa, ns. Kulttuurikampuksella Taidekoulun vieressä.

7. Kirjasto on nykyisin auki arkisin klo 11–19 ja lauantaisin 10–14. Mitä mieltä olet kirjaston aukioloajoista? Valitse yksi vaihtoehto.

1. Nykyiset aukioloajat riittävät.
2. Kirjaston pitäisi olla arkisin enemmän auki. Mihin aikaan? _____
3. Kirjaston pitäisi olla auki myös sunnuntaisin.
4. Kirjaston ei tarvitse olla auki viikonloppuisin.

8. Omatoimikirjastoon pääsee omalla kirjastokortilla, vaikka henkilökunta ei ole paikalla. Haluatko asioida tällaisessa omatoimikirjastossa?

1. Kyllä. Miksi?_____
2. En. Miksi?_____

9. Omatoimikirjastossa pitäisi olla ikärajat, esim. K-15.

1. Kyllä. Miksi?_____
2. Ei. Miksi?_____

10. Käytän nykyistä lainausautomaattia.

1. Kyllä. Miksi?_____
2. En. Miksi?_____

11. Haluan palauttaa kirjoja palautusautomaatilla kirjaston sisällä.

1. Kyllä. Miksi?_____
2. En. Miksi?_____

12. Haluan palauttaa kirjoja palautusluukusta kirjaston ollessa kiinni.

1. Kyllä. Miksi?_____
2. En. Miksi?_____

13. Minkälaiset opasteet haluaisit kirjastoon? (esim. opasteiden muodot , värit, kuvat, tekstit)

_____

_____

_____

14. Millaisia tiloja toivoisit kirjastoon? Ympyröi mieleisesi vaihtoehdot.

A Kirjastossa pitäisi olla tila pienimuotoisia tapahtumia ja näyttelyitä varten
B Kirjasto pitäisi jakaa erilaisiin äänivyöhykkeisiin
C Kirjastossa pitäisi olla nojatuoliryhmiä ja sohvia
D Kirjastoon tarvitaan varattavissa oleva tutkijanhuone
E Kirjastoon tarvitaan avoimet työskentely- ja opiskelutilat
F Kirjastossa pitäisi olla varattavissa oleva kokoushuone
G Kirjastoon tarvitaan erityinen hiljainen huone
H Kirjaston tietokoneet pitäisi keskittää yhteen paikkaan.
I Kirjaston tietokoneet pitäisi hajauttaa eri puolille kirjastoa
J Kirjastossa pitäisi olla alue, jossa saa syödä omia eväitä
K Kirjastossa pitäisi olla rauhoitettu neuvontapiste

15. Mitkä olisivat kolme mielestäsi tärkeintä tilaa? Ympyröi kirjaimet.

A B C D E F G H I J K

16. Mitä palveluja kirjaston tulisi tarjota? Ympyröi mieleisesi vaihtoehdot.

A Kirjaston tulisi lainata tabletteja ja e-kirjan lukulaitteita
B Kirjastossa pitäisi järjestää elokuvailtoja
C Kirjaston varaston pitäisi olla avoin asiakkaille
D Kotiseutukokoelman pitäisi olla avoin asiakkaille
E Kirjastossa tulisi olla tallenteiden kuuntelu- ja katselumahdollisuus
F Kirjastossa tulisi olla digitointilaitteet esim. VHS-kasettien tallentamiseen DVD:lle
G Kirjastossa tulisi olla mahdollisuus tulostaa ja kopioida
H Kirjastossa tulisi olla lehtilukusali, joka on auki, vaikka kirjasto on kiinni
I Kirjaston yhteydessä pitäisi olla kahvila.

17. Mitkä olisivat kolme mielestäsi tärkeintä palvelua? Ympyröi kirjaimet.

A B C D E F G H I

18. Millaiset tilat kirjastossa pitäisi olla nuorille? Rastita mieleisesi vaihtoehdot. Huom! Et voi vastata rastittaa sekä A:ta että B:tä.

A Nuorten osasto pitäisi olla omassa huoneessaan
B Nuorten osaston pitäisi erottua selvästi muusta kirjastosta hyllysijoittelulla ja väreillä, mutta ei väliseinillä
C Nuorten osastolla tulisi olla mukavia tuoleja ja sohvia
D Nuorten osastolla tulisi olla rauhalliset työtilat läksyjen tekoon
E Nuorten osastolla pitäisi olla tila tietokonepelejä ja pelaamista varten.

19. Millainen kirjaston värimaailman pitäisi olla?

A Neutraali B Värikäs C Vaalea

20. Millaisia materiaaleja haluaisit kirjaston sisällä käytettävän?

A Lasi B Puu C Betoni D Teräs E. Muu. Mikä? _____

21. Mitä muuta toivoisit Kankaanpään tulevalta kirjastolta? Sana on vapaa.

LIITE 2. Teemahaastattelurunko

Teemahaastattelurunko kirjaston työntekijöille

Taustatiedot:

- syntymävuosi
- sukupuoli (ei kysytä)
- koulutus
- työtehtävät
- työhistoria Kankaanpään kirjastossa

Kirjaston sijainti, aukioloajat, omatoimisuus

- missä haluaisit kirjaston tulevaisuudessa sijaitsevan? Miksi?
- mitä mieltä olet kirjaston aukioloajoista?
- pitäisikö tulevan kirjaston olla ns. omatoimikirjasto? Ikärajat? Automaattien tarve? Palautusluukun tarve?

Esteettinen ympäristö

- millainen toivot kirjaston esteettisesti olevan?
- millainen kirjaston värimaailman pitäisi olla?
- millaisia materiaaleja haluaisit kirjaston sisällä käytettävän?
- pitäisikö kirjaston olla olohuonemainen? Sisustus? Huonekalut?
- minkälaiset opasteet haluaisit kirjastoon esim. opasteiden muodot ja värit ?

Kirjaston tilat

- millaisia tiloja haluaisit kirjastossa olevan? Äänimaailma?

(Tila pienimuotoisia tapahtumia ja näyttelyitä varten? Tutkijanhuone? Työskentely- ja opiskelutilat? Hiljainen huone? Tietokoneet yhdessä paikassa vai hajautettuna? Eväidensyöntialue? Erillinen neuvontapiste? Varattava (maksullinen?) kokoushuone?

Kirjaston tarjoamat palvelut

- millaisia palveluja kirjaston tulisi tarjota?

(Lainattavat tabletit ja lukulaitteet? Elokuvaillat? Avoin varasto? Avoin kotiseutukokoelma? Tallenteiden kuuntelu- ja katselumahdollisuus? Lehtilukusali, joka olisi enemmän auki kuin kirjasto? Kahvila? Kopiointi- ja tulostusmahdollisuudet? Digitointilaitteet?)

Nuorten tilat

- millaiset tilat kirjastossa pitäisi mielestäsi nuorille olla? Oma tila erikseen vai muun kirjaston yhteydessä? Miten tila sisustettaisiin? Huonekalut? Rauhallinen työskentelytila? Tila tietokonepelejä ja pelaamista varten?

Mitä muuta toivoisit Kankaanpään tulevalta kirjastolta?